ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3839 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 20/1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1898 — 17 ՃԻՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1316 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրգ
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային գուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի կարգ 100 գրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն իր վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԵՌԱՆԴԻ ՊԱԿԱՍԸ

*Սիպիլ որուն սուր միտքը և նուրբ գրիչը ընկերային վերքերը կնոջական խորագիտութեամբ և կանացի փափկութեամբ կը պրպտեն, երբէք «Սիրո՞վ թէ Հաշուով»ը և այսօր «Աղջկանց ազգային բարձրագոյն վարժարանի մը չգոյութիւնը» հրապարակ նետելով, մեզի դարձեալ առիթ կ'ընծայէ իր մատանիշ ըրած նոր վերքին սկզբնապատճառը փնտռել մեր կարգին, ինչպէս որ ըրած էինք երբեմն մեր մէջ սիրոյ զգացման չգոյութեան պատճառները որոնելով։

Ըսած էինք ուրիշ անգամ թէ սիրոյ զգացումը Հայուն քով զարգացած չէ, զի Հայը ընկերութիւն չունի. պիտի աւելցնենք այսօր թէ Հայը լաւ վարժարաններ չունի, մանաւանդ աղջկանց վարժարաններ, զի եռանդը, որ սիրոյ անբաժան ընկերն է արդէն, տակաւ կը մարի Հայուն, մանաւանդ հայ կնոջ սրտին մէջ։

Մի՛ սրմտիք ըսածիս դէմ, դեռատի օրիորդ և մանկամարդ տիկին, և ձեր նուրբ մատները որ կարծուածին չափ անզօր չեն միշտ, կարդացածնիդ սենեակին միւս անկիւնը չը նետեն թող. փոխան եղէք որ այն ռամիկ կարծուած պառաւները որոնց ձեր տան անկիւնէն դեռ երկար տարիներ չբաժնուելուն փափաքող եմ, պիտի ժողովեն ձեր նետածը, ինչպէս որ յուսահատ ջանքեր կ'ընեն միշտ հաւաքելու համար չատ մը ուրիշ բաներ, հին բայց դեղեցիկ, զորս դարավերջիկ ընթերցումները մեզի, նորերուս, նետել կուտան կուրորեն։

Այո՛, հիները միշտ ձենէ և մենէ, մեր նորերէն աղէկ են, վասն զի անոնք ունցած են և դեռ կը պահեն այն միակ բանը որ ընկերութեան յառաջդիմութեան զսպանակը և մարդկային երջանկութիւն կոչուած սրբավայրին բանալին է. եռանդ ու աւիւն, որ մեր նորերուս յափրացած սիրտերէն և անարիւն երակներէն ի սպառ խոյս տուած է կարծես։

Իմ անձնական փորձառութեանս դիմելով, դեռ այս օրուան պէս կը յիշեմ Նազլը Վահաններ, Եղեսաբէթ և Ագապի Եուսուֆեաններ և այլ Ֆօքզաւոր հայ խաթուններ, որոնք արդի եւրոպականացեալ Հայուհիներու բոլոր հմտութիւնը և մտաւոր զարգացումը կը գերազանցէին իրենց հոգւոյ և կամքի զօրութեամբը, սրտի անչէջ եռանդովը և ֆիզիքական անդուլ գործունէութեամբը։ Ջօրաւոր սեռը թող ինքզինք զերծ չնկատէ սակայն այս դահավիժումէն. հոգեբանական միևնոյն երեւոյթը, որ գոգցես քաղաքակրթութեան մեր հասարակութեան վրայ գործած մէկ յատկ ազդեցութիւնն է, կը նշմարուի նաև արանց մասին։ Հին յիշատակներու դիմելու պէտք չունիմ, Բարեսէր Ընկերութիւններու, Ազգասէրներու, կիրակնօրեայ վարժարաններու և այլ կրթական հոգաբարձութեանց՝ ուսումէ զուրկ, բայց ուսումնասէր անդամներու վաղեմի տիպարներ պատկերացնելու համար ընթերցողին աչքին։ Ո՞վ ցաղդ չի տեսներ, նոյն իսկ այս օրուան պատանին, իր անմիջական շրջանակին մէջ, ազգական կամ բարեկամ, հին Հայերու օրհնեալ շառաւիղէն սերած և հայրենի աւանդութեանց սրտի մտիկ մղնողուրտին մէջ սնած եռանդուն ծերունիներ, զուարթ և խօսուն, որոնց աչքերուն կենդանի և ճշմարիտ փայլը իրենց շուրջը հաւաքուող երիտասարդներու կեղծ զուարթութեանը, մելամաղձիկ ոգեւորութեանը և մարած աչքերուն բաղդատմամբ, այն միևնոյն ազդեցութիւնը կ'ընէ մարդուս վրայ զոր արեւէն վհեհաղած ճառագայթները պիտի ընէին, լամպարի մը արուեստական լոյսին բովանդակ։

Եւ ի՞նչ է այն մագական զօրութիւնը որ մեր մայրերուն և հայրերուն հոգին և մարմինը միանգամայն կ'ոգեւորէր, եթէ ոչ եռանդ ըսուած սրբազան հուրը որ կարծես տակաւ կը մարի նոր գաղափարներու օր ըստ օրէ ստուարացող հոսանքին առջեւ։

Տեսէ՛ք սա մանկամարդ տիկինը որ իր կառքին մէկ անկիւնը ընկողմանած է. եթէ քիչ մը խորաթափանց են ձեր աչքերը, իսկոյն պիտի նշմարէք որ հակառակ իր արտաքին տեսքին, ներքին էակը չի սփռեր իր շուրջը այն վեհապանծ և նոյն իսկ քիչ մը ըմբոստ շունչը որ նախորդ սերունդին բաժինն էր և որ կը պակսի մեր նորերուն։

Այդ հոգեբանական յեղաշրջութեան մանրանկարը չէ՞ք տեսներ մեր երկու սեռէ փոքրիկներուն վրայ անգամ. հագիւ տասը տարեկան էի երբ մեր տունը յաճախող սիկիներու և օրիորդներու հաճելի երեւաբար համար ի չգոյէ բուրումնաւէտ իւղերու, օրը տասը անգամ պարզ ձէթի եւ օճառի փրփուրով մաղերս խտեական բոլորակներով կ'ոլորէի ճակտիս վրայ։ Հապա սա փոքրիկ օրիորդը որ իշխանուհիի հովեր կ'առնէ և փոխանակ քուրջէ պէպէին հետ խաղալու, ինչպէս որ կ'ընէին իր նմանները, ասկէ 30 տարի առաջ, դարձեալ աճառով յարդարուած պատանեկան գլուխները դարձնելու կ'աշխատի օրն ի բուն։

Զկարծուի սակայն թէ առ հասարակ բոլոր հին աւանդութեանց մոլի մըն եմ։ Բայց երբ կը բաղդատեմ հին այրերուն ամրակնդ հաւաքը և մեր մամիկներուն գօտեպինդ դրծունէութիւնը, արդի սերունդին թերահաւատ ոգիին հետ, երիտասարդներ որ կոչտ նիւթը կը պաշտեն, կիներ և օրիորդներ որ վերացական բաներու չեն հաւատար . . . և իրաւունք ալ ունին չհաւատալու, վերջապէս սերունդ մը որ սէր չունի, հաւատք չունի և հետեւարար եռանդ զուրկ է, չեմ կարող մեր բոլոր վարժարաններու լքեալ վիճակը այդ հոգեկան անկեալ վիճակին չվերագրեր

Ո՞ր դրամագլուխը կարող է այնքան արդիւնաւոր ըլլալ որքան եռանդը և գործունէութիւնը կրթական հաստատութեանց համար։ Մեր արդի դպրոցները, կէս դարէ ի վեր, շատ եկամուտներու տիրացած են որոնցմէ զուրկ էին ժամանակաւ, բայց այդ պակասը կը լեցներ մեր հին Խնամակալութիւններու և Հոգաբարձութիւններու զօրաւոր հաւատքը և գործելու եռանդը։

Ո՞ւր են Նազլը Վահաններուն յաջորդները, որպէս զի Հռիփսիմեանց վարժարան մը, որ ասկէ 40—50 տարի առաջ, հայ իգական սեռին համար ուսման և բարեկիրթ սերունդ մը կը պատրաստէր, առանց ո և է բեռ ըլլալու Եկեղեցւոյ գնտուկին վրայ, այսօր չտիպուի թաղ. Խորհրդի մը ուսերուն վրայ ծանրանալ և երթալ վերջի վերջոյ իր կիսադարեան նկարագիրը և գոյութիւնը կրնցունել ազգային երկսեռ վարժարանի մէջ ձուլուելով։ Ո՞ւր են այն մեր չհանձած ու տգէտ համարուած հին Հայերը որ ձեմարաններ կը պահէին և որոնց շընորհիւ դիրքի և կարողութեան տէր անհատներ պատրաստուած են մեր մէջ ասկէ կէս դար առաջ։ Այն թափթփուք վարժարանները որոնց ականատես կ'ըլլանք այսօր, մեզի համար յայտարար նշան մըն են, արդի հայ սերունդին եռանդին և կրթական դրծունէութեան տերեւաթափն է այն որ դժբաղդաբար գարուն չունի վերանորոգուելու համար։

Եւ ի՞նչպէս կարելի ըլլայ սպասել դարձան, երբ դարավերջիկ ընթերցումները, մանաւանդ եւրոպական romanներու յուռեսս ընթերցումները, յաւիտենական ձմրան մը սառէ պատանքին տակ կը թաղեն մեր նորերուն սիրտերը որ վաղահաս ծերութեան բոլոր ախտանշանները ցոյց կու տան։

Բայց գարմանը կայ այդ վիճակին և պէտք չէ վհատիլ բնաւէս այդդարմանը խիստ պարզ է։ Ջանանք երիտասարդ պահել միշտ մեր հոգին։ Դուք, Ազնիւ Տիկին, որ դեռ այս առաւօտ հայելիին առջեւ նշմարեցիք առաջին ճերմակ թելը ձեր գողտրիկ մազերուն մէջ, փորձեցէք դառն և կսկծեցուցիչ ծամածռումով մը չողոնել ձեր պատկերը, այլ բանաստեղծի խնդուքով մը պատասխանել բնութեան այդ առաջին չարաճճիութեան։ Դուք, անհամբեր երիտասարդ, որ կ'ուզէք միշտ շուտ հասնիլ ձեր հաղթած անհասանելի իտէալին, կին կամ գրամ, բայց հարկաւ աւելի դրամ քանի որ Հայ էք, ըստ Սիպիլի հնարած սիրաչափ գործիքին՝ ծայրագեղ վիշտ մի՛ մատնէք ձեր սիրոյ, այլ ջանացէք միշտ զուարթութեամբ դիմել ձեր դէմ եկած բոլոր խոչընդոտները։ Վատահ եղիք որ ձեր բոլոր եռամոլ փափաքները, իրականան թէ ոչ, դասէ կրթական օգտին համար աշխատած չըլլալու խղճի խայթը չպիտի ծանրանայ ձեր վրայ։

Ընկերական յառաջդիմութեան և մարդկային երջանկութեան գաղտնիքը, ինչպէս որ կ'ըսէինք ներկայ յօդուածին սկիզբը, եռանդի և լաւատեսութեան մէջ կը կայանայ։ Զուարթ ըլլանք, և աշխատինք. այդպէս կ'ընէին մեր նախնիքը. և մեր ընկերական ու կրթական արդի և անցեալ վիճակին բաղդատութիւնը կ'ապացուցանէ թէ լաւ կ'ընէին անոնք։

Ուշ կամ կանուխ ամէնէն խարտեաշ մազերն ալ ձիւնէ պսակով մը պիտի զարդարուին ու էն սրածայր մօրուքն ալ պիտի ալեւորի։ Եթէ կ'ուզենք որ անթառամ դափնիներով զարդարուի մեր ճակատը, մեր հաճոյքի և վշտի կեանքէն քանի մը ժամեր կորզենք, զայնս մեր վարժարաններու օգտին յատկացնելու համար։

Միայն այդ կրթական եռանդն է որ մեր գլուխները, մեր յաջորդներուն աչքին, մեր ուսումնասէր նախորդներու յատուկ լուսապսակով պիտի շրջապատէ։

ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 9 հոկտ.

Անցեալ թղթակցութեամբս ծանուցեր էի արդէն Սօլզպէրի եպիսկոպոսին քաղաքս ժամանելը։

Գերապատիւ եպիսկոպոսը՝ անպէս թէպէտ և անմօրուս, սակայն խիստ համակրելի և ազդեցիկ դէմքերէն մին է։ Գէմարիմի արքեպիսկոպոսին պաշտօնական մէկ յանձնագիրը՝ զոր մատոյց քաղքիս անկիւքան եպիսկոպոսին, կ'արտօնէր հանդիսական բացումն ու օրհնութիւնը նորակաւուց փառաւոր եկեղեցւոյն՝ որ քաղքս դուրս՝ դրեթէ քառորդ ժամ հեռու, պատմական զերեզմաններուն մօտ կը բարձրանայ՝ դրաւիչ վայելչութեամբ մը և հոյաշէն եպիսկոպոսարանով։

Կանխագոյն տօրինութեան մը համաձայն և համակերպութեամբ (*) տեղական եպիսկոպոսին՝ որ արդէն բաւական տարիքն առած և ընկճուած ալ է աչաց տեսութեան տկարանալովը, հանդէսը սկսաւ երեքշաբթի օր, հոկտ. 6/18, կէս օրէն երկու ժամ առաջ և տեւեց երեք ժամ։

Եղած հրաւիրանաց անձամբ պատասխաններ էին քաղքիս բոլոր հիւպատոսներն ու պաշտօնական մարմինները։

Ցունաց Ամեն. Տ. Դամիանոս Պատրիարքին ներկայացուցչէն էր՝ Տ. Ֆոտիոս, Ֆիլատէլֆիոյ տիտղոսաւոր նորապատկ եպիսկոպոսը, իսկ մեր Ամեն. Տ. Յարութիւն Արքեպս. Պատրիարք Հօր կողմէ կը ներկայանար՝ Ս. Աթոռոյ լուսարարապետ Գեր. Տ. Սահակ Սրբազան Խապայեան՝ իր հետ ունենալով Ժառանգաւորաց վարժարանի տեսուչ Տ. Կարապետ վարդապետը՝ որ անգլիերէն լեզուի մէջ ապագայ յաջողակութեան յուսալիր խոստմամբ՝ տակաւին սկսնակ անգլիագէտ՝ իբրև թարգման կը ծառայեր Նորին Գերապատուութեան։ Բացակայ էր միայն Լատինաց Պատրիարքը, չունենալով իսկ իր անձը ներկայացնող փոխանորդ մը։ Հոս կը նշմարուէին նաև Ասորւոց եպիսկոպոսը, խըստիներու հոգեւոր պետն ու մէկ քանի հապէշ եկեղեցականներ։

Եկեղեցին՝ իր փառաւորութեամբը հանդերձ, պատկառելի երեւոյթ մը կը ներկայացնէր։ Պատարագամատոյց սեղանը՝ իր զարդարութեամբը վսեմ, երկու ատիճան ունէր՝ որոնց առաջնոյն վրայ կը բարձրանար վեհաշուք խաչը՝ յայտնոյս և յայտնոյս եռաստեղեան գեղեցիկ աշտանակներով, իսկ վարի աստիճանին վրայ՝ ուր պիտի մատուցուէր պատարագը, դրուած էր աւետարան մը՝ երկու մաքուր աշտանակներու միջեւ։ Այս էր ամբողջ պերճանքը սեղանին՝ որուն վրայ բանուած էր մաքուր և թանկագին պատատակ մը միայն։

Բեմին վրայ, աջակողմը կը տեսնուէին կրկին աթոռներ, քով քովի դրուած, երկուքն ալ հանգուստակ՝ որոնց աջակողմինը կը պատկանէր Օլզպէրի եպիսկոպոսին, իսկ ձախակողմինը՝ տեղական Եպիսկոպոսին աթոռն էր։ Նմանօրինակ ուրիշ աթոռ մըն ալ բեմին աջակողմը դրուած էր, որուն վրայ բազմեր էր Ցունաց Պատրիարքին ներկայացուցիչը՝ Տ. Ֆոթիոս։ Միւս հոգեւորական պետերը անոր քով բազմած էին աթոռակներու վրայ՝ որոնց առաջինը յատկացուած էր Տ. Սահակ Սրբազանի։ Իսկ աշխարհական հրաւիրեալք իրենց ցոյց տրուած տեղերը բռնած էին եկեղեցւոյ դասէն դուրս՝ սրահին մէջ։

Խոր և պատկառելի լռութիւն մը կը տիրէր եկեղեցւոյ մէջ, ամէն ոք մտադիր համբերութեամբ կը սպասէր թէ ե՞րբ պիտի սկսի հանդէսը։ Եւ ահա՛ դուրսը, եկեղեցւոյ բակին մէջ, կազմուեցաւ թափորը՝ երգչներով և եկեղեցական ուրիշ պաշտօնեաներով՝ ամէնքն ալ իրենց ատիճանին համեմատ զգեստաւորուած։ Թափորին հանդիպադիր էր Օլզպէրի եպիսկոպոսը՝ իր հետ ունենալով տեղական եպիսկոպոսը, երկուքն ալ միագոյն և միաձեւ զգեստաւորուած, իրենց եպիսկոպոսական կարմրագոյն և խաչանկար եպիտրոններով, հետեւորդ ունենալով պաշտօնեաներ որոնք կը կրէին իրենց հովուական կեռ գաւազանները։ Ցանկարժ լռութիւնը ընդմիջեցաւ և եկեղեցւոյ օրհնութեան աղաղակները սկսան։ Խիստ ներդաշնակ էին համախմբակ երգիչներու ձայներն ու երգեցողութիւնը՝ որոնք եկեղեցւոյ ներսէն կը լսուէին՝ խառնուած երգեհոնի մը քաղցրալուր ներդաշնակութեան հետ։

Թափորը երեք անգամ ման եկաւ եկեղեցւոյ արտաքին շրջը, և, հուսկ ուրեմն, կանգ առնելով Տաճարին արեւմտեան դրան առջեւ՝ որ փակ էր արդէն, սկսաւ «Բռնեցէք»ի արարողութիւնը՝ որ մեր եկեղեցւոյ օծման հանդէսին մէկ նշանը կը ներկայացնէր՝ եւրոպական սեթեւեթներով։

Քիչ յետոյ՝ բացուեցաւ Տաճարին դուռները ու թափորը ներս մտնելով՝ վեհօրէն և խաչաձեւ ընթացքով՝ օրհնեց Տաճարին արեւմտեան, արեւելեան, հիւսիսային ու հարաւային կողմերը ու վերադառնալով եկեղեցւոյ տաճարը, մաղթանքներ կատարեց բոլոր թաղաւորաց, ընդհանուր եկեղեցական հովուաց, եկեղեցւոյ շինողաց և բարերարաց համար։

Եկեղեցւոյ օրհնութեան կարգը աւարտելէ յետոյ՝ Օլզպէրի եպիսկոպոսը՝ որ պիտի մատուցանէր նաեւ առաջին պատարագը, Սեղանին առջեւ ծնրադիր ու ձեռնամած՝ խորապէս զգածեալ ձայնով և ազդու շեշտերով երգեց «I will arise and go to my Father» աղօթքը՝ որմէ յետոյ սկսաւ պատարագը։ Տեղական եպիսկոպոսը, միշտ զգեստաւորեալ, բաղմած էր իր ատոռին վրայ, քովը ունենալով, կանգուն, գաւազանակիր պաշտօնեան։

Հաղորդուելու պահուն պատարագիչ Օլզպէրի եպիսկոպոսը իր պաշտօնը պատկառանօք կատարելէ յետոյ, նուիրական բաժակն ու մաղդմոյն ի ձեռին, կանգնեցաւ տեղական եպիսկոպոսին առջեւ՝ որ այն պահուն ծնրադիր կ'աթոռէր, և նուիրեալ հայէն մաս մը դրաւ անոր ափին մէջ։ Եպիսկոպոսը աղօթիւք ճաշակեց նոյն մասը, և հոգեպարար խնդութեամբ մասնակիցեցաւ նաև բաժակին։ Յետոյ պատարագիչ եպիսկոպոսը՝ կոչում կը ներկայանար՝ Ս. Աթոռոյ լուսարարապետ Գեր. Տ. Սահակ Սրբազան Խապայեան՝ իր հետ ունենալով Ժառանգաւորաց վարժարանի տեսուչ Տ. Կարապետ վարդապետը՝ որ անգլիերէն լեզուի մէջ ապագայ յաջողակութեան յուսալիր խոստմամբ՝ տակաւին սկսնակ անգլիագէտ՝ իբրև թարգման կը ծառայեր Նորին Գերապատուութեան։ Բացակայ էր միայն Լատինաց Պատրիարքը, չունենալով իսկ իր անձը ներկայացնող փոխանորդ մը։ Հոս կը նշմարուէին նաև Ասորւոց եպիսկոպոսը, խըստիներու հոգեւոր պետն ու մէկ քանի հապէշ եկեղեցականներ։

Եկեղեցին՝ իր փառաւորութեամբը հանդերձ, պատկառելի երեւոյթ մը կը ներկայացնէր։ Պատարագամատոյց սեղանը՝ իր զարդարութեամբը վսեմ, երկու ատիճան ունէր՝ որոնց առաջնոյն վրայ կը բարձրանար վեհաշուք խաչը՝ յայտնոյս և յայտնոյս եռաստեղեան գեղեցիկ աշտանակներով, իսկ վարի աստիճանին վրայ՝ ուր պիտի մատուցուէր պատարագը, դրուած էր աւետարան մը՝ երկու մաքուր աշտանակներու միջեւ։ Այս էր ամբողջ պերճանքը սեղանին՝ որուն վրայ բանուած էր մաքուր և թանկագին պատատակ մը միայն։

Բեմին վրայ, աջակողմը կը տեսնուէին կրկին աթոռներ, քով քովի դրուած, երկուքն ալ հանգուստակ՝ որոնց աջակողմինը կը պատկանէր Օլզպէրի եպիսկոպոսին, իսկ ձախակողմինը՝ տեղական Եպիսկոպոսին աթոռն էր։ Նմանօրինակ ուրիշ աթոռ մըն ալ բեմին աջակողմը դրուած էր, որուն վրայ բազմեր էր Ցունաց Պատրիարքին ներկայացուցիչը՝ Տ. Ֆոթիոս։ Միւս հոգեւորական պետերը անոր քով բազմած էին աթոռակներու վրայ՝ որոնց առաջինը յատկացուած էր Տ. Սահակ Սրբազանի։ Իսկ աշխարհական հրաւիրեալք իրենց ցոյց տրուած տեղերը բռնած էին եկեղեցւոյ դասէն դուրս՝ սրահին մէջ։

Խոր և պատկառելի լռութիւն մը կը տիրէր եկեղեցւոյ մէջ, ամէն ոք մտադիր համբերութեամբ կը սպասէր թէ ե՞րբ պիտի սկսի հանդէսը։ Եւ ահա՛ դուրսը, եկեղեցւոյ բակին մէջ, կազմուեցաւ թափորը՝ երգչներով և եկեղեցական ուրիշ պաշտօնեաներով՝ ամէնքն ալ իրենց ատիճանին համեմատ զգեստաւորուած։ Թափորին հանդիպադիր էր Օլզպէրի եպիսկոպոսը՝ իր հետ ունենալով տեղական եպիսկոպոսը, երկուքն ալ միագոյն և միաձեւ զգեստաւորուած, իրենց եպիսկոպոսական կարմրագոյն և խաչանկար եպիտրոններով, հետեւորդ ունենալով պաշտօնեաներ որոնք կը կրէին իրենց հովուական կեռ գաւազանները։ Ցանկարժ լռութիւնը ընդմիջեցաւ և եկեղեցւոյ օրհնութեան աղաղակները սկսան։ Խիստ ներդաշնակ էին համախմբակ երգիչներու ձայներն ու երգեցողութիւնը՝ որոնք եկեղեցւոյ ներսէն կը լսուէին՝ խառնուած երգեհոնի մը քաղցրալուր ներդաշնակութեան հետ։

Թափորը երեք անգամ ման եկաւ եկեղեցւոյ արտաքին շրջը, և, հուսկ ուրեմն, կանգ առնելով Տաճարին արեւմտեան դրան առջեւ՝ որ փակ էր արդէն, սկսաւ «Բռնեցէք»ի արարողութիւնը՝ որ մեր եկեղեցւոյ օծման հանդէսին մէկ նշանը կը ներկայացնէր՝ եւրոպական սեթեւեթներով։

Քիչ յետոյ՝ բացուեցան Տաճարին դուռները ու թափորը ներս մտնելով՝ վեհօրէն և խաչաձեւ ընթացքով՝ օրհնեց Տաճարին արեւմտեան, արեւելեան, հիւսիսային ու հարաւային կողմերը ու վերադառնալով եկեղեցւոյ տաճարը, մաղթանքներ կատարեց բոլոր թաղաւորաց, ընդհանուր եկեղեցական հովուաց, եկեղեցւոյ շինողաց և բարերարաց համար։

Եկեղեցւոյ օրհնութեան կարգը աւարտելէ յետոյ՝ Օլզպէրի եպիսկոպոսը՝ որ պիտի մատուցանէր նաեւ առաջին պատարագը, Սեղանին առջեւ ծնրադիր ու ձեռնամած՝ խորապէս զգածեալ ձայնով և ազդու շեշտերով երգեց «I will arise and go to my Father» աղօթքը՝ որմէ յետոյ սկսաւ պատարագը։ Տեղական եպիսկոպոսը, միշտ զգեստաւորեալ, բաղմած էր իր ատոռին վրայ, քովը ունենալով, կանգուն, գաւազանակիր պաշտօնեան։

Հաղորդուելու պահուն պատարագիչ Օլզպէրի եպիսկոպոսը իր պաշտօնը պատկառանօք կատարելէ յետոյ, նուիրական բաժակն ու մաղդմոյն ի ձեռին, կանգնեցաւ տեղական եպիսկոպոսին առջեւ՝ որ այն պահուն ծնրադիր կ'աթոռէր, և նուիրեալ հայէն մաս մը դրաւ անոր ափին մէջ։ Եպիսկոպոսը աղօթիւք ճաշակեց նոյն մասը, և հոգեպարար խնդութեամբ մասնակիցեցաւ նաև բաժակին։ Յետոյ պատարագիչ եպիսկոպոսը՝ կոչում ընելով իւրաքանչիւրին խղճին, հաղորդեց ներկայ գտնուող երգչներն ու եկեղեցական պաշտօնեաները և աւարտեցաւ պատարագը՝ որ գրէթէ կէս ժամ տեւած էր։

Ցոյժ տպաւորիչ էր ժողովրդական նուիրատուութեան եղանակը՝ որ կատարուեցաւ յետ աւարտման պատարագին։

Սօլզպէրի եպիսկոպոսը համառօտ քարոզով մը, քիչ մը հանդէսին վրայ խօսելէ յետոյ, բացատրեց յանուն Ս. Գէորգայ հիմնուած նորակառոյց եկեղեցւոյն շինութեան ամէն պարագաները, և, հրաւիրելով ներկաները ի մասնակցութիւն նուիրատուութեան, նախ ինքը թուղթ մը դրաւ փայլուն պնակի մը մէջ զոր ձեռքը բռնած էր արդէն. անոր հետեւեցաւ նաև տեղական եպիսկոպոսը՝ որ նոյնպէս թուղթ մը դրաւ։ Այդ թուղթերը դրամատան բերելու էին անշուշտ։ Նոյն պահուն՝ եկեղեցւոյ պաշտօնեաները, իւրաքանչիւրը մէկ մէկ քսակ ի ձեռին, չբաղելով եկեղեցւոյ մէջ, բոլոր ներկայք իրենց նուէրները կը դնէին այն քսակներուն մէջ՝ այնպէս որ՝ ո՛չ ոք կ'իմանար թէ ո՞վ ինչ կու տար, և եպիսկոպոսը՝ այն ժամանակմէջոցին մէջ, կանգուն կը մնար բեմին վրայ՝ պնակ ի ձեռին, հանդէսը ժողովրդեան։

Երբ աւարտեցաւ, նուիրահաւաք պաշտօնեաները կարգաւ սեղանին մօտենալով, նոյն պնակին մէջ գրին ժողովրդեան նուէրները պարունակող քսակները, յետ որոյ եպիսկոպոսը օրհնելով բոլոր ներկաները՝ վերջ տուաւ հանդէսին և հրաւիրեալք մեկնեցան քաղցր տպաւորութեան մը ներքեւ՝ իրենց հետ տանելով նկարագրին այնպիսի եկեղեցական հանդէսի՝ որուն առաջին անգամ կը պատահէին իրենց բռնկանդակ կեանքին մէջ։

Վ. ԳՐՈՅԹ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ
ՄՈՒՇԻ Վ. ԻՄԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մուշի ազգայիները նամակներ ուղղելով Ազգ. Պատրիարքարան՝ առաջնորդ կը խնդրեն, իրենց զարգացական ու եկեղեցական գործերուն համար. և իրաւունք ունին։ Տարիներէ ի վեր առժամաբար այդ պաշտօնը վարող վարդապետը՝ ո՛չ առաջնորդ է և ո՛չ պատրիարքական փոխանորդ, այլ առաջնորդի փոխանորդ, մանաւանդ որ ծերութեանը պատճառով և նախնական կրթութիւն մը միայն առած ըլլալով՝ չի հանիր արժանաւորապէս վարելու այդ ընդարձակ վիճակին հոգեւոր հովուութիւնը։ Տօնական օրեր իսկ պատարագ չի մատուցաներ. երկար տարիներ ի վեր քարոզ մը անգամ չէ խօսած, կ'ըսեն, և վարժարաններու տարեկան քննութեան ներկայ չէ գտնուած։ Իր շուրջը գտնուող դաւառական Կրօնական ու Քաղաքական ժողովներն ալ ոչ նուազ մխիթարական երեւոյթ մը կ'ընծայեն. Քաղաքական ժողովը որ չորս-հինգ տարիներէ ի վեր փոխուած չէ, կազմուածեալ վիճակի մէջ կը գտնուի. իսկ Կրօնական ժողով գրեթէ բնաւ գոյութիւն չունի, թէեւ այդ անունով յարաբերութիւններ կը կատարուին Պատրիարքարանի հետ։

Տրտունջներ ու գանգատներ կան նաև թէ աղքատներու նպաստի բաշխման գործը Առաջնորդարանի չորս պատերուն մէջ կը մնայ և հաշիւը չի ծանուցուիր հանրութեան։ Ազքատ և արժանաւոր տղաքներ ետ ձգուելով, ձեմարան դրկուելու համար ընտրուեր են չորս տղաքներ որոնց երեքը առաջին. փոխանորդին ազգականներէն, և առանց տեղւոյն Ուսումն. Խոհուրդին հաւանութեանը։

Մուշի Մանկանոցը ցարդ չէ ունեցեր յարմար դասատու մը ոչ ալ ուսման ծրագիր. աշակերտները կը մնան ողորմելի վիճակի մէջ, առանց ուսմունք կամ գոնէ բանուկ արհեստ մը սորվելու. և կրթասէրներու կողմէ եղած դիտողութիւններուն Հոգաբարձութիւնը կը պատասխանէ եղեր. «Մինակ հայ տալ է մեր պարտականութիւնը ու տղաքը կեթարել։»

Հովուական ու կրթական այս կարգի թերութիւններու վրայ, կ'աւելնան նաև զեղծումներ ամուսնական խնդիրներու մէջ։ Այսպէս, արամի կին մը պակուեր է ուրիշի հետ, Պաղ. Ժողովի մէկ անդամէն ստորագրուած ամուսնական հրամանագրով մը () որուն դէմ դիտողութիւն չէ ըլլար առաջն. փոխանորդ վարդապետը։

Անշուշտ Ազգ. Պատրիարքարանը մեզմէ աւելի մանրաման տեղեկութիւն ունի Մուշի առաջնորդական վիճակին այս անխնամ կացութեանը վրայ և կը յուսանք որ անոր դարման տանելու հոգածութեամբ պիտի հոգի արժանաւոր առաջնորդական տեղապահ մը կամ պատրիարքական փոխանորդ մը ղրկել հոն։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Թուլակրօնութեան շուրջը վերնագրին տակ յաջորդաբար մեր հրատարակած երեք նամակներով ու խմբագրական բացատրութիւններով փակուած համարեցինք Ռոստոմիոյ մէջ կատարուած բողոքական ամուսնութեան ծանօթ խնդիրը։ Այս անգամ սակայն նամակ մը ստացած ենք մեր աշխատակից Պ. Ս. Սրբենցէ, Ցնորէն Մալկարայի ազգ. վարժարանին, որ ինքն ըլլալով բողոքական օրիորդին հետ պակուող երիտասարդը, կարգ մը բացատրութիւններ կու տայ զոր կարեւոր կը համարինք հրատարակել։

ՄԱԼԿԱՐԱ, 17 Հոկտ.

Ռոստոմիոյ մէջ իբր թէ պատահած կարգ մը թուլակրօնութիւններու առիթով, վիճակին առաջնորդ Տ. Յովսէփ վարդապետի կողմէ զրկուած տեղեկագիրը հեռի է ճշգրիտ ըլլալէ։ Այդ տեղեկագրին առիթ տուողը ես եմ. պատասխանս ահա՝։

Ռոստոմիոյէն բացակայ էի, երբ նշանուեցայ քաղքին հայ-բողոքական քարոզչին աղջկան հետ։ Դաւանանքի տարբերութիւն մը կար մէջտեղը, որ բարոյական պատճառ մը չէր մեր ընտանեկան երջանկութիւնը խանգարելու. բայց, ընկերական տիրող պայմանագրութիւններուն հետեւանքով, դժուարութիւն մըն էր այդ՝ ընտանիք կազմելու։ Ուստի, ծնողքս, մեր տաներէցին միջնորդութեամբ, Առաջնորդին հետ բանակցութեան կը մտնեն պակի դժուարութիւնները և ուրիշ պատահականութիւններ հարթելու համար։ Առաջնորդը կը խոստանայ պակը ընելու արտնել, առանց խօսեցնելու դաւանափոխութեան ենթարկելու։ Պ. Գալուստ Անդրէասեան բարեկիրթ ընկերային մէջ ալ այս մասին խօսք կ'անցնի, և Առաջնորդը միւնոյն բանը կը կրկնէ։

Օգոստոսին Ռոստոմ վերադարձայ, և հակառակ անոր որ Առաջնորդարանէն խոստում արուած էր ծնողքիս, հարկ սեպեցի անձամբ ալ տեսնուիլ Առաջնորդին հետ։ Հոս կ'արձանագրեմ Ս. Հօր խօսքերը. «Պ. Սրենց, ինչպէս կրնամ խղճի բանարարութիւն ընել և դաւանափոխութիւն առաջարկել Օրիորդին. ես լուսամիտ եկեղեցական մըն եմ, քահանան թող գայ պակի։» Այն տեղ, վատահ թէ իմ ուսուցչի հանգամանքս վնասող ամէն պատահական անտեղութիւն կանխուած է, պաշտօնիս գլուխը անցայ։ Հարսնիքէն քանի մը օր առաջ պատանմամբ իմացանք որ Առաջնորդը՝ պակի համար դժուարութիւններ կը հանէ։ «Խնդիրը ներկայացուցի Կեդր. Կրօնական Ժողովին» կը յայտարարէ։ Ես գիտեմ թէ որո՞նց եւ ինչերո՞ւ պէտք է վերագրել Առաջնորդին այս ընթացքի փոփոխութիւնը և այդ գիտակցութիւնս ամենավատ տպաւորութիւն ըրաւ վրաս։ Ձիգ թափողներ եկան որ համուզուիմ Լուսաւորչական պակով չկատարուիլ և Առաջնորդը գործադրէ իր մէկ ուրիշ խօսքը. «Եթէ Սրենց բողոքական պակով ամուսնանայ, իմ փիճակս մէջ ուսուցչութիւն ընելը կ'արգիլեմ»։

Այդպէսեան վարդապետին ընթացքը քիչ մը տարօրինակ է։ Ա. Կա՛մ այն է որ ճշմարտութիւնը չէր ըսեր, երբ կը յայտարարէր թէ՝ մեր պակը պիտի կատարէ առանց խօսեցնելու դաւանափոխութեան ենթարկելու, կա՛մ այն է որ իրօք այդ պակը կ

թուամարթ մը որ կը վախնայ պաշտօնը ձեռքէ փախցնել և հանրային քննադատութենէ։

Ցեռոյ, բացարձակապէս և հրապարակով կը հերքեմ այն սիալ լուրն ալ՝ որուն համեմատ ես դաւանափոխ եղած ըլլամ։ Մինչ բողոքական պակով ամուսնանալով դաւանափոխ եղած կ'ըլլամ։ Եթէ լոկ պակի արարողութիւնը կը բաւէ դաւանափոխ ըլլալու, ինչո՞ւ «Լուսաւորչական» արարողութեամբ պսակուելու հանուութիւն տուող խօսնցեալս արդէն մայրենի եկեղեցւոյ գլուխը մնոյ չնկատուեցաւ և պահանջուեցան դեռ ուրիշ ձեւակերպութիւններ։ Բսել է, Հայ. եկեղեցւոյ զաւակ մը բողոքական պակով ամուսնանալով բողոքական կը դառնայ փսի Հայ. եկեղեցւոյ պակով ամուսնացող բողոքական մը «Լուսաւորչական» չըլլար։

Ես բողոքական պակով ամուսնացայ, բայց կը մնամ Հայ. եկեղեցւոյ զաւակ. եկեղեցական ՕՐ օրէնքով այդ իրաւունքս ձեռքէս կ'առնէք։

ՍԱՐԳԻՍ ՍԲԵՆՑ

Տնօրէն Ազգ. Վարժարանին Մակարայի

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համաձայն՝ Տ. Վահրիհ Վ. Շահ. լամեան, իր հետ ունենալով Մայր եկեղեցիի լուսաբարպես Տ. Խաչատուր եռ. Տ. Զեւոնդ քահանաները երէկ առաւ. Մէսաժբրիի չոգենաւը գնաց, և նորապակ երկու եպիսկոպոսներուն էջմիածնէ բերած Ս. Միւռոնը փոխադրեց Մայր եկեղեցի։

—Պոնտրմայի Հայ գիւղի քարահանքի ծանօթ խնդրին քննիչ Ցանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Պոնտրմա-Պալըքէսէրի առաջն. Տեղապահ Տ. Վահան Ծ. Վ. Ցօղրեան՝ որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, Ցանձնաժողովին ներկայանալով խնդրին մանրամասներուն վրայ կարգ մը բացատրութիւններ տուաւ։ Ցեռոյ, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, որ հրաւիրուած էր ժողովին իբր փոխանորդ Գարապէտիոյի, խնդիրը Հայ գիւղի եկեղեցիին շահերուն տեսակէտով լուծուելու համար մանրամասն տեսութիւններ պարզեց։ Ցանձնաժողովը կարծիքներու փոխանակութենէ մը ետքը յանձնարարեց Ասատեան էֆենտիին՝ այս մասին տեղեկագիր մը պատրաստել և ներկայացնել յառաջիկայ նիստին։

—Էջմիածնէն մեզ գրուած նամակ մը կը տեղեկանանք թէ Գէորգեան Ճեմարանը 1897—98 տարեշրջանին ունեցած է 216 աշակերտ, որոնց 95ը Երեւանի թեմէն, 48ը Թուրքիայէն, 28ը Վրաստանի և Իմէրէթի թեմերէն, 21ը Արձախի թեմէն, 9ը Պեսարաբիայէն, 7ը Պարսկաստանէն, 6ը Շամախիէն և 2ը Աստրախանէն։ Աշակերտներուն 183ը գիշերօթիկ են, իսկ 33ը—երեւանի թեմէն—ցերեկայ։ Ասոնցմէ 22ը մնայն թոշակ կը վճարեն։ Այս տարի Գէորգեան Ճեմարանի Դ. դասարանէն հինգ ընթացաւարտ ելեր են, որոնց երեքը մրցանութեան մէջ ընդունուելով՝ սարկաւագ ձեռնադրուեր են։ Ուսուցիչներուն թիւն է 13։ Մայր Աթոռը՝ 97—98 տարեշրջանին մէջ ծախսած է, մնուցիչ դասս, տեսչի, բժիշկի, ուսուցիչներու ռոճիկ, աշակերտներու հագուստ և այլն, ընդամենը 39,000 ռուպլի։

Ճեմարանին գրադարանը կը պարունակէ 11,975 հատոր գիրք։

—Բերայի Թաղ. Խորհուրդը 30 ոսկիի փոխառութիւն մը ընելով կալուածոց Հոգաբարձութենէն, կիսովին վճարեր է Եսաեան գարժարանի ներքին ուսուցիչներուն պահանջքը, որուն համար գաւառական դիմում բրած էին թէ՛ Թաղ. Խորհուրդին և թէ՛ Ուսումն. Խորհուրդին։

—Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոսի նախագահութեամբ՝ վեց անդամէ բաղկացած ընտրողական ժողով մը կազմուած է, որ՝ Թաղ. Խորհուրդին աշակցութեամբ՝ պիտի ձեռնարկէ նոր Թաղ. Խորհուրդի մը ընտրութեան համար հարկ եղած նախապատրաստական գործողութիւնները կատարել և քուէարկութեան հսկել։ Ընտրողական ժողովը, իր առաջին նիստին մէջ, հարկ տեսեր է նախաւագ Պատրիարքարանի միջոցու տեղեկանալ թէ մինչև ա՛ւր կը հասնի Թէրիզեղի թաղային սահմանը, որպէս զի անոր համեմատ պատրաստուին ընտրողական ցանկերը։ Ցայտի է որ Թէրիզեղ իրեն յատուկ Թաղ. Խորհուրդ մը ունենալով, չպիտի մասնակցի Բերայի ընտրութեան։

—Արաբկիրի առաջն. տեղապահ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. որ այս պահուս Ակնայ մէջ դաւառային ժողովները կազմելու զբաղած է, հաղորդուցած էր Ս. Պատրիարքին թէ ուժգնայ Բաղ. Ժողովի անդամները կրնա՞ն վերընտրելի ըլլալ նոյն պաշտօնին համար։ Ս. Պատրիարքը Հայրը պատասխանեց թէ քանի որ գաւառ. ընդհ. ժողովի կողմէ օրինաւորապէս ընտրուած չեն, կրնան վերընտրելի ըլլալ օրինաւորապէս կազմելի Բաղ. Ժողովին անդամակցութեան։

Ա Զ Դ.—Դեբեթակ Գրիգոր տար Մանուկեան անժառանգ մեռնելով, Սկիւտարի Իմամիլ Թէնուփ փողոց թիւ 6 կարապետ Խաչիայի վաղքիէն իր ստացածքը եղած տունը մահկիւլ մնացած և 35 ոսկի գնողին վրայ է. 5% աւելի տուողը կը հրաւիրուի յառաջիկայ կիրակի ժամ 6էն 8ը Սկիւտար Աճիրպաէմ Զալըզեան Միհրաս էֆէնտիի բնակարանը ուր վերջնական աճուրդը տեղի պիտի ունենայ։

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՑՑ

1899 Տարւոյ

Ցօրինեալ ի Մարուգէ Ցուխեփեանէ սեպհականութիւնս Ս.Փ.Ազգ. Հիւանդանոցի

(Գին 1 դահեկան)

Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցիս սեպհականութիւնը եղող Օրացոյցը ընտիր թղթի վրայ մաքուր ապագրութեամբ հրատարակի հանուած է։ Ընդարձակն ևս քիչ օրէն պիտի հրատարակուի ձոր պարունակութեամբ։

Հոգարարձութիւնը մեծ յոյս ունի որ պատուարժան հասարակութեան ամէն միանգամ նկատողութեան առնելով Հիւանդանոցիս անուանին անձուկ կացութիւնը ու պատսպարելոց տուաւ թիւը, պիտի փափաքի նուէր մը ընել նոյն Հաստատութեան, գոնէ մէկ մէկ օրացոյց դնելով։

Ազգայինք կարող են մէկ օրացոյցի դնով նպաստ մը բրած ըլլալ երբ իւրաքանչիւր օր փութայ ոյոն փոքրիկ նուէրը դանց չընել. և օրվհետեւ ի նպաստ Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցի Համալսարանի անունով օրացոյցներ հրատարակուած են, կը խնդրուի ամէն բարեկիր ազգայիններէ որ Ազգ. Հիւանդանոցիս օրացոյցներու վրայ տպեալ Հոգարարձութեան պաշտօնական կնիքին ուշադիր ըլլան։ (Կնքիչ Հիւանդանոցի)

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Լոնտոնէն հոկտ. 24 թուականով կը գրեն թէ Բորթամութի ընդհանուր հրամանատար Ծովակալ Սէյմուր 48 ժամ շարունակ հաղորդակցութեան մէջ մնացեր է Ծովային նախարարին հետ, պահեստի ահեղ նաւատորմին մէկ մասը շարժման վիճակի մէջ դնելու համար։ Փութով կ'աշխատուի ամրոցացնել Բորթամութի պահեստի ածուխին մթերքը որ Կալէսի երկրին գործածուոց չաշխատելուն պատճառաւ սպառած էր։ Ամէն շաբթու 4,000 թոնս ածուխ կը մթերուի. մինչև հիմա 20,000 թոնս ամբարուած է։ Եթէ խնդիրը ծանրանայ, նաւային ուսանողներու նաւաբաժինը որ Անթիլեանները պիտի երթայ, առայժմ Անգլիոյ Ջուրերը պիտի մնայ և իր երկու հազար նաւաստիները Մանշի նաւաբաժնին մէջ պիտի ծառայեն։ Բորթամութի մէջ հինգ հազար հոգի թնդանօթ և թորփիլ արձակելու վարժեր կը կատարեն։ Շրջակայ նաւահանգիստներու զորքերուն թիւը եթէ նկատողութեան առնուի, այդ 5,000 հոգիով Բորթամութի պէնքերուն թիւը կրկնին աւելի եղած է։ Ծովային նախարարութիւնը օտար կայաններու մէջ հրամայող ծովակալներուն մանրամասն հրահանգներ տուաւ։

—Թուլոնի թաղապետութիւնը հրահանգ ստացաւ թէ անցեալ երկուշաբթին սկսեալ Թուլոն զինուորական կարեւոր շարժման մը կեդրոնը եղած է, ուր քիչ օրէն պիտի երթան 1500 նաւային հետեւակ և 600 թնդանօթաձիգ զինուոր իրենց զօրքերով։ Թաղային վարժարանները առժամանակեայ զօրանոցի վերածուեցան։ Թուլոնի նաւարանն ալ հրաման ստացաւ փութով կատարել նոր նաւաբաժիններու կազմութեանը վերաբերեալ տպաւորութիւնները։

—Պրէսթ հրաման գնաց վաղ մը զօրք զրկել Ուէսան կղզին։ Ծովային նախարարութեան կեդրոնական դեղարանին գործաւորները մնոտուկներ պատրաստեցին որոնք ծովեզերեայ ամրոցները զրկուեցան։ Բերդերուն թնդանօթաձիգ զօրքերը կամ և պատրաստ են մեկնելու։

—Լոնտոնէն անցեալ չորեքշաբթի թուականով կը գրեն թէ չոգենաւային Քիւնարդ Ընկերութիւնը իրրև օժանդակ-յաստատարակ կառավարութեան պատմադրութեանը տակ դրեր է Քամբանիա ու Լուքանիա չոգենաւները որոնց իւրաքանչիւրը ունի 12,950 թոնս տարողութիւն և 30,000 ձիու ոյժով մեքենայ։ Հուսալի-Սթար ընկերութիւնն ալ յատկացուց Մանհեսթիր և Թեւրոնիք չոգենաւները, 12,980 թոնս և 16,000 ձիոյ ոյժ։ Բորթամութի մէջ պահեստի ութ նաւեր ածուխին տակն են և պատրաստ են 48 ժամէն ճամբայ ելլելու։ Ամրաշէն զօրաց սպաները կը վերաքննեն՝ ընդհանուր թոլիիներու գեղեցման յատակագիծերը։ Բորթամութ կը գտնուի ուղղակի Ֆրանսական Շէրպուրը նաւահանգիստին դիմացը, որ Ֆրանսայի մեծ նաւարանն է։ Այս պատճառաւ Անգլիոյ զինուորական շրջանակներուն մէջ կարծիք կը յայտնեն թէ Բորթամութի մէջ զգուշական աւելի մեծ միջոցներու դիմելու է, ուստի անակնկալի դէմ պատրաստ գտնուելու համար։

—Շէֆիլտի զինագործարաններու և զրահի գործարաններուն մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Տնօրէնները սահմանադրական հրամաններ ստացեր են կառավարութենէն։ Լիվրբուլի մէջ նաւերը բարձր դին կուգեն ֆրանսական նաւահանգիստները ապրանք փոխադրելու համար։ Նաւատէրներ ալ կան որ բոլորովին կը մերժեն։

—Թուլոնի մէջ, ծովակալ Ֆուրնիէի հրամանաւ, անցեալ երկուշաբթի, նաւաբաժնին նաւերը իրենց ռազմագործերու ռազմամթերքները ցամաք հանեցին և անոնց տեղ պատերազմի մթերք տացին։ Նաւարանին աշխատութիւններն ալ փութով առաջ կը տարուին։

—Պ. Զէմպրլէն կը հերքէ այն զրոյցը թէ Ֆաշոդայի խնդրին համար տարաբարձիք եղած ըլլայ իր պաշտօնակիցներուն։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՇԱՆՈՒԱՆԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ.—Զօրավար Շանուան ասպէս բացատրեց՝ պատերազմական նախարարութենէն հրաժարելուն պատճառը՝ նախարարութեան անկումին առաջ.

«Պ. Պրիսոն, Երեսփ. Ժողովին մեկնելիս եւաքը՝ երբ հրաժարականս տուի, յանկարծակի որոշումի վրայ խօսեր է, յայտնելով որ մինչև հիմակ իրեն համամիտ գտնուած եմ Դաշլիէին խորհրդակցութիւններուն մէջ։ Բայց ես համակարծիք չէի Պ. Պրիսոնի՝ Ա. Բիքարտ խնդրին եւ Բ. լրագիրներու դէմ դատ բանալու խնդրին վրայ։ Արդարև, նախարարապետը կ'ուզէր որ դատ բանամ և դատ բանալ տամ այն զօրավարներուն, որոնք լրագրական յարձակումներու կենթարկուին։ Ինծի համար, այդ նախաձեռնութիւնը պէտք չէին ունենան յարձակման ենթակայ զօրավարները։ Վերջապէս նշանարեցի այն արտաքին խառնաշփոթութիւնը որուն կենթարկէր մեզ դաշինքին քաղաքականութիւնը։ Այս պայմաններուն մէջ ինչպէս կրնայի համակարծիք ըլլալ Պ. Պրիսոնի։ Ուրիշ բան մը. զինուորական մեքենայութեան ծաղրելի պատմութիւնն ալ մեր անհամաձայնութիւնը փարատեցաւ չէր կրնար ծառայել։ Այդ մեքենայութիւնը նախ անմիջապէս հերքեցի և ապա անոր վրայ խնդացի։ Աւելի իմ և Պ. Պրիսոնի անհամաձայնութեան գլխաւոր կէտերը, որոնք յայտնի է թէ կարևորութիւն մը ունին։ Կրնամ աւելի խօսիլ, բայց չեմ ուզեր։ Պ. Պրիսոն ամէնէն ապէկ գիտէր այդ անհամաձայնութիւնը։ Մտածեցի թէ Պ. Տէրուլէտի խօսքերէն ետքը պարտքս էր բացատրութիւն տալ և քաշուիլ. այդպէս ալ ըրի։»

ԼՈՐՏ ԲՈՍԶԷՐԻ Լոմնպուրիի Համալսարանի դասախօսութեանց վերախելուն առթիւ բանախօսութիւն մը ըրաւ Սկովտլոյց դերին վրայ Անգլիոյ գաղթականի պետութեան մէջ և նոր սերունդին քաղաքացիական պարտականութիւններուն վրայ։ «Իր տունը մնալով չէ որ, ըսաւ, պետութիւն մը կը կազմուի, այլ ամբողջ աշխարհի մէջ տանելով ու ծաւալելով քաղաքացիութեան անգլ. բնաւորութիւնը կորովը։ Չի կայ տէրութիւն մը որ Անգլիոյ չափ հաստատուած ըլլայ իրեն ծառայողներուն անհատականութիւնը վրայ։ Իւրաքանչիւր քաղաքացի պարքն է ուշադիր և աշխուրէ ըլլալ հանրային գործերուն։» Թայմզ լորտ Բոզպէրիի այս ճառին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ Անգլիա չի կրնար տյսչոյն կարող ու հարմարագոյն պետական անձնաւորութեան մը ծառայութենէն զրկուիլ։

ԼՈՆՏՈՆԻ քաղաքապետութեան Խորհուրդը երկու չահեկան որոշումներ տրուաւ։ Հասարակութիւնը որոշեալ օրերու մէջ պիտի այցելի հիւանդանոցները, գլխերային ապաստանարանները, ջրհանկիներու կայանները, ստիկանութեան կայանները և այլն, որպէս զի իւրաքանչիւր անհատ մասէն տեղեկանայ ընդարձակ մայրաքաղաքի մը վարչական գանգատն ճիւղերու գործառնութիւններուն։ Առով, ժողովուրդը եթէ գիտողութիւն մը կամ բաղձանք մը ունենայ, աւելի ձեռնհասութեամբ պիտի չարժի։ Միւս որոշումով մասնաւոր վարչութիւն մը կը հաստատուի թրամուէյներու հսկողութեանը համար։ Ասոր ընդհ. պետին տարեկան 1,500 անգլ. ոսկի թոշակ յատկացուեցաւ։ Նոյնպէս որոշուեցաւ թատրոններու մէջ Սինէմատոկրաֆի չդնել, որովհետև անցեալները հանրային չէնքի մը մէջ հրդեհի մը պատճառ եղաւ։

ՎԻՆՆՍՑԷՆ կը հեռագրեն թէ աւստրահունգարական պետական պայմանագրութեան խորհրդարանական յանձնաժողովը աւարտեր է նոյն պայմանագրութեան վերաբերեալ զանազան օրինագիծերու ընդհանուր վիճարանութիւնները։ Ցանձնաժողովը 13ի դէմ 21 քուէով մերժեր է ընդդիմադիրներու առաջարկութիւնը՝ անմիջապէս օրակարգին այնելու համար։ Յանձնաժողովը պիտի է իւրաքանչիւր օրինագիծի առանձին վիճարանութիւնը, երեք մասնախումբ կազմելով, առևտրական դաշնագիրներու, Պանքային և ուղեկիրի ու խմելիքի տուրքերուն համար։ Մեծամասնութեան անդամներէն մէկ քանին, մանաւանդ Զեհերը և կղերական-գերմանները, պնդեր են որ կառավարական օրինագիծերուն ուրտրոնական շահերուն համաձայն ուղղութիւն մը տրուի։ Աւստրիոյ նախարարապետին և Խորհրդարանին մեծամասնութեան դանդաղ պետերուն բանակցութիւնները, որպէս զի մեծամասնութիւնը հաւանի պայմանագրութեան խնդրին մէջ կառավարական ծրագրին, տակաւին գնահատելի արդիւնք մը չունեցան։

ՍՊԱՆԻՈՅ Գերագոյն Ատեանը, որ Սանթիակոյի պատերազմի պատասխանները կը քննէր, պատասխանատու ճանչցաւ ծովակալ Սէրվերան և Վիսկասոյի, Իգնացիա Մարիա Թերեզա և Բրիսթոպալ Բոլոնի հրամանատարները։ Այս լուրը բուռն տպաւորութիւն մը ըրաւ հանրային կարծիքին վրայ։

ՖՈՆԿՈՅԻ պետութիւնը արգիլեց ապսէնթին մուտքը։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Կառավարութիւնը օրինագիծ մը պատրաստեց որ երեսփոխանութիւնն թիւը կը զեղչէ։

—Կառավարութիւնը որոշեց մինչև դեկտ. 1/13 երկարել Մորթորիոմի պայմանաժամը։

—Թաղային վարժարաններու մէջ երկրագործութեան դասեր ալ պիտի աւանդուին։

ՍԵՐԲԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջև կրնքուած պայմանագրութիւնը, երկու երկիրներու երկաթուղիի գիծերուն միացմանը համար, ստորագրուեցաւ և փոխանակուեցաւ նախարարապետներուն միջև։ Գիծերուն միացումը Դանուբի վրայ պիտի կատարուի կամուրջով մը Սէվէրինի և Քլատովայի միջև։

Պ. ՍԹՈՒՐՁԱ, Ռումանիոյ նախարարապետը, Եաշի մէջ բազմաթիւ ունկնդիրներու առջև քաղաքական կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ։ Ցայտարարեց թէ Ռումանիա մեծ տեղ մը կը բռնէ եւրոպական պետութիւններուն մէջ, ինչպէս հաստատեցին Ֆրանց-Եոզէֆ կայսր Պուքրէշ այցելելը և Կարոլ թագաւորին Բեղերսպուրգ ուղեւորելը։ Պ. Սթուրձա յորդորեց Ռումանացիները որ միշտ պարտքերնին ճանչնան և հաւատարիմ ըլլան հանրապետին։ Ազատական կուսակցութեան անդամները, որոնք ներկայ էին այդ բանախօսութեան, ծափահարեցին և յայտարարեցին թէ վստահութիւն ունին նախարարապետին ներքին ու արտաքին քաղաքականութեանը վրայ։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կը գրեն թէ տեւական սեեսակները և ճարտարագործութեան արհեստապետութիւնները մեծ ժողով մը պիտի գումարեն Վալլատոլիտի մէջ։ Առաջին պայման դրուած է այդ ժողովին չընդունիլ քաղաքական անձնաւորութիւնները, որոնք պատասխանատու կը նկատուին Սպանիոյ դժբաղդութիւններուն։ Ժողովը պիտի զրաղի երկրին ելմտական կացութեամբը։ Պիտի խնդրէ կառավարութենէն՝ պարտաւորել ազգ. պանքան որ թղթադրամներու շրջաբերութիւնը չաւելցնէ։ Պիտի խնդրէ նաև ջնջել պատերազմի տուրքը։

ՇՈՒԿՏԻ կառավարութիւնը Խորհրդարանէն 90 միլիոն ֆր.ի վարկ մը պիտի խնդրէ երեք նոր զրահաւոր շինելու, որոնք 1901ին պատրաստ պիտի ըլլան։ Միանգամայն ուրիշ վարկ մը պիտի խնդրէ սպառազինութիւններուն համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը նորէն երկու մարտանաւ պիտի զրկէ չինական ջուրերը։ Մէկը, Էլպա, պիտի յաջորդէ Մարֆօ-Բոլօի որ Թիէն-Զին կը գտնուի և Իտալիա պիտի դառնայ։ Այս կերպով, Իտալիա երեք մարտանաւ պիտի ունենայ չինական ջուրերուն մէջ։

ՓԻԼԻՊՊԷՆՆԵՐԸ.— Հիւսիսային նուաճանոթներէն Մանիլա հասած կաբելի իւրաքանչիւր թոնոյն 35 տոլար տուրք առնուիլ սկսաւ։ Անգլիացի վաճառականները կը բողոքեն այս որոշման դէմ որովհետև երկաթուղիով Մանիլա տարուած ապրանքներէն աւելի վար տուրք կ'առնուի, որով շատ ածան կը ծախսուին։

ԲՐԱԳՈՒՍԻԷՎՍԻ մէջ (Սերպիա) Սլեքսանդր թագաւորին ի պատիւ կատարուած ջահադնացութեան մը առթիւ Ն. Վեհափառութիւնը ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ ժողովուրդին ու հայրենիքին երջանկութիւնը պէտք է փնտռել փոխադարձ միաբանութեան և սիրոյ մէջ։ Սերբ ժողովուրդը, յարեց, վեհապետին դահին շուրջը միացած, պարտի չարունակել աջակցիլ Սերպիոյ երկար տանիլ ի վեր հեռաւոր քաղաքականութեան, որուն ապագային մէջ ալ հաւատարիմ մնալու հաստատ որոշում տրուած է։ Խաղաղութեան, անդորրութեան և Սերպիոյ մեծութեան լաւագոյն գրաւականն է, ըսաւ, ըստ և արտադրող աշխատութիւնն մը։ Թագաւորին այս բանախօսութիւնը խանդավառ «Կեցցէ»ներով ընդունուեցաւ։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՀԱՅԵՐԷՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Առանցի նահանգին Ցէլզ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պիրատչի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Պէհէթ էֆ։ Այդտեղի նահանգին Գուլա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կէրասուսի գայմագամ Ատտիւլհալիմ էֆ։ Կէրասուսի գայմագամ անուանուեցաւ Եէնիշէհրի գայմագամ Սամիվէթ պէյ։ Պրուսայի նահանգին Եէնիշէհր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ազիզիէի գայմագամ Եուսուֆ Ցէհմի պէյ, որուն յաջորդեց Միւքիէի նախկին շրջանաւարտ Էմին պէյ։ Պիթլիսի նահանգին Կարզան գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մութիքիի գայմագամ Հիւսէյին Բիւշրի պէյ։

—Իւլայի Բ. ատենական տրուեցաւ Տիարպէքիրի երեւելիներէն Նեապի էֆ.ի։ Սալխէի ատենական Թէքիրտաղի կառավարչի օգնական Սրիրաքի էֆ.ի։

—Բ. կարգի Մէշիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդին անդամ Մանսուր վաշայի։ Դ. կարգի Օսմանլի՝ Բէյօղլայի Միհրթի Հաճի Խալիլ էֆ.ի։ Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Էմրէնէի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին անդամ Խրիսթաքի էֆ.ի։

—Հելլենական պատերազմի շքադրամ Սպանիի գրաշարապետ Տաքէա էֆ.ի և գրաշար Արսէն ու Խաչիկ էֆ.ներու և վարչական պաշտօնեայ Տիրան էֆ.ի։

ՎԻՀԷԼՄ Բ.Ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Երուսաղէմէն Երկուան թուով կը հեռագրեն.

Այսօր բողոքականաց Ս. Փրկչի եկեղեցիին օծումը կատարուեցաւ ի ներկայութեան Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր ու կայսրուհւոյն։ Վիլհելմ Բ. ճիսվ և Ալեքսէա Վիքթորիա կայսրուհին ալ կառքով ժամ 4ին նոյն եկեղեցին գացին։ Ճամբուն երկու կողմը ժողովրդեան խուռն բազմութիւն կար և զօրքեր բարեւի կեցած էին, որոնք զինուորական պատիւներ ընծայեցին։ Նոցին Վեհափառութիւնները եկեղեցի մտնելնուն ընդունուեցան կղերականներու կողմէ։ Նուագածուներու խումբ մը գերմանական քայլերգը նուագեց։ Արքունական երգչը, շրջապատեալ ուրիշ կրօնականներէ, կատարեց օծումը։ Աղօթքներ կարդացուեցան որոնց մասնակցեցան նուագածուները։ Արքունական երգչը օծման առթիւ քարոզ մը խօսեցաւ։ Աւարտելու մեծաշնորհ Վեհափառութիւնները հին եկեղեցին ալ այցելեցին և ապա իրենց տեղը դարձան։

—Վեհ. Վիլհելմ Բ. Երուսաղէմի ռուսական վանքերը այցելելուն, կրօնականները մեծ պատիւներ ըրին։ Ն. Վեհափառութիւն շատ գոհ մնաց և հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Ցարին, շնորհակալութիւն յայտնեց ռուսական վանքերուն մէջ եղած սիրալիր ընդունելութիւններուն համար։

—Պապը հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր, Երուսաղէմի կաթոլիկ եկեղեցիները այցելած միջոցին՝ կաթոլիկ կղերականներուն նրկատմամբ բրած մեծարանքներուն համար։

—Վեհ. կայսրը ու կայսրուհին կիրակի առաւ. իրենց ներկայութեանը ընդունեցին Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոսը, որ, իրրեւ Երուսաղէմի յիշատակ, Նոյին Վեհափառութեանց մատոյց գեղեցիկ ալտար մը, 50 հարիւրապետիր երկայնութեամբ և 30 լայնութեամբ։ Այլ ալտար կը պարունակէ Ս. Քաղաքին բոլոր ուխտատեղիներու և չէնքերու լուսանկարները։

—Գահիրէի գերման բողոքական եկեղեցիին պատգամաւորութիւն մը Երուսաղէմ կը գտնուի, և մէկ շաբաթէն Գահիրէ պիտի դառնայ։

—Գերման Հելլա մարտանաւը երբ Հռոդոս ժամանեց, հրամանատարը, Պ. Սամէրլէք, տեղւոյն գերման հիւպատոսին յանձնեց ծածկագիր հեռագիրներ փոստը յանձնելու։ Հելլա երբ Նուահանդիստին մօտեցաւ, խորխոս նետելի առաջ քանդակի թնդանօթ արձակեց և օսմ. բերդէն ալ պատասխանեցին։ Կէս ժամ ետքը արտաքին յարաբերութեանց տեսուչը Հելլա մարտանաւը գնաց և յանուն կուսակալին այցելութիւն տուաւ։ Հրամանատարին։ Նոյն օրը փոխադարձ այցելութիւններ տուին տեղական կառավարութեան պաշտօնատարները, Օրխանիէ զրահաւորին ու Կիլեմ Թորփիլանային սպաները և գերման մարտանաւին հրամանատարը։ Հոգեւոր դրօսանաւն ու Հերթա մարտանաւը հոկտ. 12ի երկուշաբթի առաւն կանուխ անցան Հռոդոսի եռակէն։ Նոյն օրը ետքէն ուղեւորեցան Օրխանիէ և Հելլա։

—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Վեհ. Վիլհելմ Բ.ի նուիրուած նաւակ մը, մակոյկ մը և ուրիշ զոյգեր երկի գերմանական շոգենաւ մը տարուեցան որ այսօր դէպ ի Համբուրգ մեկնիլ պիտի ելլէ։

—Գերմանիոյ Վեհ. կայսրը Մուլհէյնէն կոմսին միջոցաւ զրկեց Ցունաց, Հայոց ու Լատինաց Պատրիարքներուն նուիրուած պատուանշանները։

—Վեհ. կայսրը ու կայսրուհին կիրակի առաւ. երբ Բէթղեհէմ դացին, հոն ալ մեծ հանդէսներով ընդունուեցան Պատրիարքներու կողմէ։

—Օգին ասոտիկ տաքութիւնը պատճառաւ, Նոյին Վեհափառութիւնները Երիքովը ու Մեռեալ Ծովը պիտի չայցելեն. հաւանական է որ այդ պատճառաւ հինգշաբթի օրը Եաֆա ուղեւորին։

—Բողոքական նորակառոյց եկեղեցիին օծումը երկուշաբթի օրը կատարուելուն պատճառը սա է թէ նոյն օրը Լուտերականութեան տարեդարձն էր։

ՊԱՐԻՍ Մուզաֆիրէդինին Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ առաւ., դեսպանատան գործակատարը ընդունեց պարիսի գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները, որոնք խնդրեցին գործակատարէն շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղել Շահին։ Կայս. Պալատէն արարողապետ Միւնիր փաշա ու կայս. առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա և Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին ու Խարիհիէի թարգմանները երէկ Պարսից դեսպանատունը երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Սպարապետի Դրան կողմէ զրկուած զինուորական նուագածուներու խումբ մը դեսպանատան պարտէզին մէջ Համիտիէ քայլերգը նուագեց։ Կէս օրէն ետքը դեսպանները շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Երէկ դիւրը պարսից դեսպանատան մէջ 125 հոգինոց սեղան մը տրուեցաւ, որուն ներկայ դանուեցան գաղթականութեան երեւելիները։ Դեսպանատունը այս առթիւ լուսազարդուած էր։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՍՏՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բրոնը երէկ Բ. Դուռը գնաց, բայց Մեծ-Եպարքոսը բացակայ ըլլալով, այցետոմսը ձգեց ու մեկնեցաւ։ Իտալիան ու Հելլենական դեսպաններն ալ երէկ Բ. Դուռը գացին, բայց արտաքին գործոց նախարարը հոն չգտնուելով, արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյի հետ տեսակցեցան։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը հրաւիրեց Բ. Դուռը որ օսմ. կառավարութիւնն ալ մասնակցի Ռուսիոյ մէջ կազմելի ծաղիկներու ցուցահանդէսին։

ՍԱՄՍՈՒՆ ՔԱՐԱՔՃԵՐԸ.— Ծանուցուեցաւ թէ Սամսոնի իշխան Միւգիրիա պէյ Կ. Պոլիս ժամանելուն ձեռնարկեր բրած էր կայս. կառավարութեան մօտ, որպէս զի Սամսոնի տեղական կառավարութիւնը արտօնուի իրրեւ քարափի տուրք հարիւրին մէկ առնել արտածուած ու ներածուած ապրանքներէն և դայսած գումարը յատկանայ կղզիին զանազան փոքր նաւահանգիստներուն մէջ ուրիշ քարափներ շինելու։ Կայս. կառավարութիւնը որոշեր է արտօնել այդ առաջարկութիւնը և կայս. Իրատ մը վաւերացուցեր է։ Բ. Դուռը այդ որոշումը պիտի հաղորդէ օտար կառավարութիւններուն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.— Կայս. կառավարութիւնը անգլիական Ընկերութեան մը արուեր է Հայփա-Դամասկոսի երկաթուղիի գիծը աւարտելու մեծաշնորհը։

ՍԵՐԲԻՈՅ դեսպանատան մէջ սա փոփոխութիւնները կատարուեցան. Ա. քարտուղար Պ. Մաթեոս Պոնքովիչ Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական անուանուեցաւ փոխանակ Պ. Կլաքայի որ Աթէնք փոխադրուեցաւ իբրև գործակատար։ Աթէնքի գործակատար Պ. Քրիսթիչ Կ. Պոլսոյ դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանուեցաւ։ Պ. Պ. Ա. լեքսանդր Վ. Եորկէվիչ և Կրուիչ նոյն դեսպանատան կցորդ անուանուեցան։ Կ. Պոլսոյ դեսպանատան կցորդ Տոքթ. Բ. Յանց նոյն պաշտօնով Սոֆիա փոխադրուեցաւ։ Արտաքին գործոց նախարարութեան քարտուղարներէն Պ. Սվէթիզլաս Սիմիչ Բրիչթինայի հիւպատոս անուանեցաւ։

ԱՐՁԱԿԵԱԼ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ.— Մախտուսէի Բեամիլ Փաշա ու Բարս չոգենաւերը Իզմիր տարին բազմաթիւ արձակեալ զինուորներ։

ԺԱՆՏԱՒՈՏ.— Բարձրագոյն հրամանաւ, առողջապահական Խորհուրդին քարտուղար տոքթ. Սթիլլովիչ Վիէնա պիտի երթայ կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ ծագած ժանտախտի դէպքերուն նկատմամբ ուսումնասիրութիւն կատարելու։

ԱԼԻՍՏԻՐՈՅ դեսպանատունը Պէյլիքտէրէյն այս շաբաթս վերջերը Բերայի դեսպանատունը պիտի փոխադրուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻՑՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Խալիլ Ապպաս փաշա, անցեալ շաբաթս, Խալիլ փաշա Սապրիի հետ այցելութիւն տուաւ արտաքոյր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշայի։ Խալիլը եաքը Բասէթթին դանալով ընդունեց խառն դատարաններու մէկ քանի նախագահները և ուրիշ ան

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին Սիւլէյմանիէ ու Քէրքուք գաւառակներուն Համիւնս, Շէվան ու Շէյխ Պէգլինի Աշիրէթներուն միջև եղած հակառակութիւնը վերցաւ տեղական կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներով։ Հաշտութեան գիր մը պատրաստուելով կուսակալին ղրկուեցաւ։ Այդ Աշիրէթներու հակառակութեանը պատճառաւ, նոյն կողմերու ժողովուրդն ալ մինչեւ մէկ ստտիման անհանգիստ էր, բայց հիմա կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Մուսուլի կուսակալն ալ ծանոյց նոյն գաւառներու կառավարիչներուն որ հոգ տանին ո և է անկանոնութեանց տեղի չտալու։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ կղզիներու մէկէն վերջերս Վէսարիոս անուն դատարկաշրջիկ մը Իզմիր գացեր և հոս հոն թափառելու պահուն ձերբակալուեր է ոստիկանութեան կողմէ։ Հարցաքննուելով Վէսարիոս ըսեր է թէ նոյն կղզիին բանտը գտնուած միջոցին բանտարկեալներէ մէկը ըսեր է իրեն թէ Իզմիրի մէկ գիւղին մզկիթին գրքերէն մէկ մը պահուած է։ Վէսարիոս այդ գանձը ձեռք անցնելու համար ուզեցածները ծախելով Իզմիր եկեր է։ Ոստիկանութիւնը իր տեղը վերադարձուցեր է այդ մարդը։

ԾԱՂԿԱՁՈՐ.—Գասըմ Փաշայի ու շրջակայ թաղերուն մէջ ժամանակ մը ի վեր ծաղկախտ երեւան ելած ըլլալով, պատուաստ կը կատարուի։ Թէեւ հակառակողներ կան, բայց վերջին որոշման համաձայն, այդ կարգի անձերը կառավարութեան պիտի յանձնուին։

ՍԷՎԱՍԻ կուսակալ Հաճի Հասան փաշա որ քէնական պատոյտի եղած էր, նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ԳԱԼԹԱԿԱՆ.—Պուլկարիոյ իսլամ գաղթականներէն եօթը տնուոր 40 հոգի եբէկ էսկիշէհր ղրկուեցան բնակութիւն հաստատելու համար։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի առեւտրական սենեակը տարւոյս տարային վեցամսեայն մէջ Իզմիրէն օսմ. երկիրներու ուրիշ մասերը և օտար երկիրներ ղրկուած զանազան ապրանքներու մանրամասն մէկ վիճակագիրը պատրաստեց։ Այդ ժամանակամիջոցին օսմ. երկիրներու միւս մասերը ղրկուած ապրանքներու արժէքն է մէճիտիէն 19 զրուշէն 46,253,855 ղրշ. և օտար երկիրներ ղրկուածներուն ալ 142,981,116 ղրշ.։

ՀԵԼԼԷՆ ընդհ. հիւպատոս Պ. Էվէնիսէս, դեսպանատան մէկ թարգմանին հետ, եբէկ այցելութիւն տուաւ ոստիկանութեան նախարարին։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ. — Շերայէն Վօլօ գացող 35 թոնոց հելլէն առագաստանաւ մը ընկղմեր է։ Նաւապետը, եղբայրը ու նաւաղ մը խղդուեր են։

ՍԱՄՍՈՆԻ Էսկի-գալէ անուն տեղը անցեալ շաբթու մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ Քոսթի անուն մարդու մըն է։ Քոսթի՝ Էլէնի անուն քոյր մը ունի որ Սամսոնի թատրոնին դերասաններէն Թէհմիի հետ կը բնակի։ Ոմրին չարժառիթը դեռ յայտնի չէ։ Ոստիկանութիւնը չորս հոգի ձերբակալած է։

ՏՐԱՆՍԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՍՈՒԹԻՒՆ.—Բաթրասի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Բոն Էնկիւրի փոխադրուեցաւ և Վոլոյի Ֆրանսական հիւպատոսն ալ Իսկէնտէրուն։

ԱՖԻՈՆ.—Գասթէմունիի Զէրքէշ գաւառակին մէջ Աֆիոնի մշակութեան ձեռնարկուած ըլլալով, առաջին բերքը երկրագործական նախարարութեան ղրկուեցաւ, տարբալուծուելով տեսակը հակէցուելու համար։

ԶԱՄԻՐ.—Մինչեւ այսօր Իզմիրի հրապարակը հասաւ 3,190,500 կենդնիներ Սուլթանիէ չամիչ, որոնց 294,500ը ծախուեցան։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ Բոչօ առջի իրիկունը Գարաքէօյի կամուրջէն անցնելու պահուն ձերբակալուեցաւ։

ՊԱՏԿԵՐՈՍԶԱՐԴ ԹԵՐԹ

Այս առտու ստացանք Լայբցիկ հրատարակուող Իլլուսթրիրթէ Զայթունկ պատկերազարդ հանդէսին հոկտ. 27ի թիւը, որ յոյժ շահեկան պարունակութիւն մը ունի։ Վիլհէլմ Բ. կայսեր Պոլսոյ մէջ ընդունելութեան զանազան պատկերներէն զատ, շատ մը գեղեցիկ յօդուածներ և մանաւանդ Երուսաղէմի վրայ ընդարձակ նկարագրական մը կը պարունակէ, գեղեցիկ պատկերներով։

Ա. Զ. Դ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանել պատուաբաժան յաճախորդներուս և ծանօթներուս, որ յետ այսու Իսկէնտէրունի մեր Տունը Գ. Աղճաեան Եղբարք անուն պիտի կրէ, և ես անձամբ հոն գտնուելով աւելի պիտի գոհացնեմ դիմողները։

163 Գ. ԱՂՃԱԵԱՆ

ՍԱՓՐԻԶ Մ. ՄԵԼԷՔՈՆԵԱՆ

Պ. Մելքոնեան իր Բերայի չիտակ ճամբուն վրայ գտնուող խանութին պզտիկ գալուն համար, աւելի մեծ խանութ մը վարձած է դարձեալ Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, Զիւմպիլ փողոց թիւ 1, ուր նորաձեւութեան հաւմամար կը յարդարէ այրերու, կիներու եւ տղայ մատղերը, կը դարմանէ մազի հիւանդութիւնները, եւ կանանց գլխարկներու համար ձեւաւոր ֆափլէնէք կը շինէ։ Ասկէ զատ կը գնէ ամէն տեսակ կտրուած մազեր և կը ծախէ անոնց շինուածը։ Ֆոթոկրաֆիներու եւ հարսնիքի համար ամէն օր բաց է խանութը։ Միայն, եթէ Վոսիոր երթալու հարկ ըլլայ, յաճախորդներէն կը խնդրուի որ քանի մը օր առաջ իմաց տան լուրը։ Պզտիկ տղոց մազերը շատ ոճիսն կէ կիրարուին։

96

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիէննայի թերթերէն, 30 հոկտ.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Լրագիրները կը կարծեն թէ նոր նախարարութեան կազմութեան համար ամէնէն մեծ դժուարութիւնը պիտի ըլլայ պատերազմական նախարարի մը ընտրութիւնը։ Էֆէռ կը գրէ որ եթէ Պ. Ֆրէսինէ պատերազմական նախարարի պաշտօնը չընդունի, ոչ մէկ զօրավար պիտի հաւանի զայն ստանձնելու։

—Նայէ Ֆորայի Բրեսէ կը կարծէ որ Պ. Տիւբիւի մեծ դժուարութեամբ պիտի կրնայ կազմել նոր նախարարութիւնը։

— Միապետականներուն շարժումը կ'աւելնայ։ Օրլէանի Ֆիլիբ դուքսը ուրբաթ օրը Վիէննայէն անցնելով Պրիւսէլ գացեր է։ Թէպէտ ըսուեցաւ թէ Վիքթոր Նաբոլէոն իշխանին փոքր եղբայրը Լուի Նաբոլէոն իշխանն ալ Պրիւսէլ կ'երթայ, բայց Թայմզ կ'ինամայ թէ Լուի իշխանը երեք օր Ժընէվ մնալ եւ ապա Ռուսիա պիտի երթայ իր զօրագունդին մէջ ծառայելու։

—Հաւաս կ'ինամայ թէ հակահրէական երեսփոխաններու խումբը կը պատրաստուի Ֆրանսան Հրեաներուն լուծէն ազատելու փորձ մը ընել։

—Հանրապետութեան նախագահ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ նախագահի հրաւիրեց Պ. Ֆրէսինէն և յորդորեց որ ընդունի պատերազմական նախարարի պաշտօնը։

—Սոսիէ զօրավարը, որուն դիմած էր Պ. Շարլ Տիւբիւի պատերազմական նախարարի պաշտօնը ընդունել տալու համար, պատասխանած է որ ներկայ պարագաներուն մէջ միայն Պ. Ֆրէսինէ կրնայ ընդունիլ այդ պաշտօնը։

—Պ. Ժորէս՝ ընկերվարականաց ակումբին մէջ Տրէյֆիւսի խնդրին վրայ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որմէ վերջ կղերականաց և զինուորականաց դէմ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ։

ԳԵՇՏԱՑԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Պ. Տէլքասէ Գահիրէի Ֆրանսական դիւանագիտական գործակատար Պ. Կոկորտանէն հեռագիր մը ստացաւ, որուն մէջ ըսուած է թէ Խարթում և Ֆաշոտա նորէն շրջենաւ ղրկուեր են և Մարչան հրամանատարը որ իր տեղեկագիրին մեացորդ մասը չէր կրցած յանձնել Պարաթիէ հաբիւրապետին, հարկ տեսեր է զայն անձամբ Գահիրէ բերել՝ իր տեղը թողլով Ժէրմէն հարիւրապետը։ Մարչան շրջենաւով կու գայ Գահիրէ։

—Բիւրէր կ'ինամայ թէ Մարչան կիրակի օրը Ֆաշոտայէն մեկներ է և ուրբաթ Խարթում հասեր և հետեւեալ առաւօտուն իսկ դէպ ի Գահիրէ մեկներ է։ Ֆաշոտա գտնուող բոլոր Ֆրանսացիք քաջառողջ են եղեր։

—Վերջին տեղեկութիւններուն համեմատ, Ֆրանսական կառավարութիւնը յանկարծակիի եկած է Մարչանի մեկնելէն, որ մեծ իրարանցում պատճառած է։

«Նախարարներու խորհուրդը որ այսօր գումարուեցաւ կէս օրէն ժամ մը առաջ, երկու ժամ տեւեց։ Այս գումարումէն առաջ Ֆրանսական դեսպան Պաւոն տը Բուլանժ Ֆորին Օֆիս գնաց և խիստ առաջնորդուեցաւ Լորտ Սոլզպէրիի քով։ Նախարարներու գումարումին վրայ սակաւին որոշ բան մը չի գիտցուիր։ Ամէն ոք մեծ կարեւորութիւն կու տայ այս խորհրդակցութիւններուն։ Զանազան զրոյցներ ելան, բայց ասոնք չեն նկատուիր։»

—Լոնտոնէն կը գրեն հոկտ. 28 թուականով.

Երկէ իրիկուն պետական քանի մը անձնաւորութիւններ խօսեցան Ֆաշոտայի խնդրին վրայ։ Սըր Զարլս Տիլք ըսաւ թէ Լորտ Սոլզպէրիի կառավարութիւնը թերութիւն մը գործեց բաւական ատեն առաջ յայտնած չըլլալով՝ Վերին Նեղոսի հովիտին համար իր հետեւելիք քաղաքականութիւնը։ Լորտ Սոլզպէրիի ըրած գիջումները, ըսաւ, համարձակութիւն տուին Ֆրանսացիներուն, և ամէն անգամ որ հանրային կարծիքը կը ստիպէ Լորտ Սոլզպէրին՝ մեր իրաւունքները պաշտպանելու, կացութիւնը շատ ծանր կ'ըլլայ։ Սըր Զարլս Տիլք յարեց.

«Այս միջոցիս կ'երեւայ թէ Լորտ Սոլզպէրի, հաստատելով հանդերձ Եգիպտոսի ունեցած իրաւունքները ամբողջ Վերին Նեղոսի վրայ, պատրաստ է վիճաբանելու Ֆրանսայի պահանջումներուն վրայ, Պահր-էլ-Կազալի մէկ մասին վերաբերմամբ։ Ֆաշոտայի ճակատները պահելու համար, կեդրոնական Ափրիկէի մէջ բարերը կարգ մը երկիրներու թողուելը՝ անհամեմատ ասան է եղած յայտարարութիւններուն։»

Սըր Էտուարտ Կրին ալ սապէս խօսեցաւ.

«Մեր իրաւունքները հաստատեցինք Վերին Նեղոսի Հովտին վրայ. Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութիւնը 1894ին ինքն ալ ճանչցաւ Եգիպտոսի իրաւունքները Ափրիկէի այդ մասին վրայ։ Ուստի չենք կրնար տեղի տալ Ֆաշոտայի խնդրին մէջ։ Կ'ըսեն թէ Ֆրանսայի տարբը խնդրի տակ է, բայց մերինն ալ անկէ պակաս չէ։ Վերջին տարիներուն Ֆրանսայի հետ մեր ունեցած վիճաբանութիւններուն մէջ իրոնա և անբանաւոր ընթացքի մը չհետեւեցանք։ Հիմակուան վիճին մէջ ալ մեր երկրային իրաւունքներուն համար հաշտարար կարգադրութիւն մը չի կրնար ըլլալ. Ֆրանսացիները վերջապէս պիտի ըմբռնեն այդ կէտերը, եթէ ժամանակ տրուի իրենց։» Ատենաբանը կ'առաջարկէ առեւտրական դիւրութիւններ ընծայել Ֆրանսայի։

ՔԻՇՆԷՐ ՓԱՇԱ, որ Բարիզէն ճամբայ եղած էր իրեն հետեւորդ երեք սպայով և Բարիզի անգլիական դեսպանատունէն երկու պաշտօնեաներով, անցեալ հինգշաբթի Տուէր ժամանեց, Մանչի ծովուն մէջ բուռն փոթորիկ մը կրելէ եւեր։ Տուէրի մէջ առատութիւն ի վեր մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր։ Լոնտոնէն հետաքրքիրներու մեծ բազմութիւն մը հոն դիմած էր։ Մովեզերքի տուները և փողոցները դրօշներով զարդարուած էին։ Շոգենաւին ժամանումէն երեք քառորդ ժամ առաջ խումբ մը Սկովտացի զինուորներ, որոց մէկ վաշտը Օմուրմանի ճակատամարտին մասնակցած էր, նաւարանի քարափին վրայ շարուեցան, ինչպէս նաեւ ամբաշէն զօրքերու ջոկատ մը։ Նաւահանգիստին մինչեւ քաղաքային պաշտօնատունը մէկ կողմը զինուորականները բարեւի կեցած էին և միւս կողմը կամաւորներ։ Երբ շոգենաւը մտեցաւ, զօրանոցներէն երեք թնդանօթ արձակեցին։ Ուղեւորները երբ դուրս կ'ելլէին, Սէրտարը իր խրիկին մէջ մնաց և հոն պաշտօնական համադգեստով ընդունեց քաղաքապետը, խորհրդականները, զինուորական հրամանատարը, Սըր Ուիլեէմ Պրիլէր, և Զաթամի ու Շերէէսի մէջ պաշտօնավարող ծովակալները ու բարձրատիճան սպաները։ Սովորական ողջոյններէ ետքը, Քիշնէր փաշա քաղաքապետին առաջնորդութեամբ ցամաք ելաւ։ Խարթումի յաղթողը երբ երեւցաւ, «Հուրրա՛»ներով ողջունուեցաւ, որ տեւեցին մինչեւ քաղաքապետութեան պաշտօնատունը երթալը։ Հոն նախաճաշ մը տրուեցաւ։ Ցետոյ առաջնորդուեցաւ կայարան, ուրկէ երկաթուղիով Լոնտոն գնաց։

Լոնտոնի կայարանին մէջ զինքը ընդունեցին Լորտ Ռոզպրի, Լորտ Բրոդրիթ և Սըր Եվլին Ուուտ, որովհետեւ Քիշնէր փաշա, ազգային հաւանութեամբ, զինուորական կարգին մէջ անոնց ատիճանակից կը գտնուի։ Կայարանին բակին ու շրջակայ փողոցներուն մէջ մեծ բազմութիւն հաւաքուած էր։ Անգլիացիներու զինուորական փառքերուն այս խումբը բազմութենէն չկրնալով ճամբայ գտնել՝ կայարանին մէկ ուրիշ կողմէն դուրս ելաւ զինուորներու և ոստիկաններու առաջնորդութեամբ։ Քիշնէր փաշա կողմակի դուռնէ մը կառք նստելով մեկնեցաւ. ոստիկանները պաշարեցին կառքը։ Սէրտարը նոյն օրուան իրիկունը տեսակցեցաւ Լորտ Սոլզպէրիի հետ։ Քիշնէր փաշա Լոնտոնի մէջ բնակարան չունենալով, Տըրընչայր պիտի երթայ իր մէկ ազգականին քով։

ՍՈՒԷՏԱՆ.—Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ պատերազմական նախարարութիւնը 350,000՝ անգլիական ոսկիի վարկ մը ուզեր է Սուէտանի վերակազմութեանը համար։ Աթպարայի երկաթուղին մինչեւ Օմուրման պիտի երկարի. ոստիկանութիւն մը պիտի կազմակերպուի։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Բէյքինէն հոկտ. 27 թուականով կը հեռագրեն թէ օտար դեսպանները գումարուելով որոշեր են պահանջել չինական կառավարութենէն որ երկաթուղիի գիծին շրջականերէն անմիջապէս ետ կանչէ այն զինուորները որոնք վերջերս յարձակած էին Անգլիացիներու վրայ։ Անգլիոյ դեսպանը պահանջեր է նաեւ որ նոյն դէպքին հեղինակ զինուորները պատժուին։ Մայր կայսրուհին անմիջապէս հրամայեր է երկաթուղիի անօրէնին՝ խիստ պատժի մը ենթարկել նոյն զինուորները։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Բարիզի հաշտութեան Յանձնաժողովը հինգշաբթի օրը նորէն գումարուեցաւ։ Երկու կողմի պատուիրակները ամբողջութեամբ ընդունեցին հաշտութեան բրոթոքոլին սա երկու յօդուածները.

Ա. Սպանիա պիտի հրաժարի Քուպա կղզիին վրայ իր միհապետական բոլոր պահանջումներէն և իրաւունքներէն։ Բ. Սպանիա Մ. Նահանգներուն պիտի թողու Բարթօ-Ռիքոն և միւս այն կղզիները որոնք հիմա Սպանիոյ միհապետութեանը տակ կը գտնուին Անթիլեաններուն մէջ, ինչպէս նաեւ Լատրոնեան արշիպեղագոտին մէջ կղզի մը զոր Մ. Նահանդները պիտի որոշեն։

Մ. Նահանդները վերջապէս Կուամ կղզին որոշեցին։ Յանձնաժողովը երէկ նորէն պիտի գումարուէր վիճաբանելու բրոթոքոլին երրորդ յօդուածին վրայ որ կը վերաբերի Փիլիպպէաններուն։

Յանձնաժողովին երկու կողմի պատուիրակները միաձայնութեամբ և իրենց կառավարութիւններուն հաւանութեամբ որոշեր են մասնաւոր լուծում մը չի տալ պարտքերու խնդրին։ Սպանիա բոլորովին կը հրաժարի Անթիլեաններու մէջ իր միհապետական իրաւունքներէն առանց վերադարձում ընելու պարտքերու խնդրին, բայց պայմանաւ որ երկու ազգերէ եթէ չհամաձայնին Փիլիպպէաններու խնդրին վրայ, Բրոթոքոլին առաջին երկու յօդուածներու ընդունելութիւնը չեղեալ պիտի նկատուի։

Մինչեւ հիմա յայտնի չէ թէ Պ. Մաք Քինլի Փիլիպպէաններու նկատմամբ ինչ հրահանգ տուած է Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակներուն։ Խնդիրը սա է թէ Սպանիա պիտի ընդունի՞, այդ Արշիպեղագոտին ամբողջին կամ մէկ մասին փոխարէն, բաւականաչափ գոհացումներ, հաւանարակշռելու, որչափ որ կարելի է, իր գաղթային տիրապետութեան կորուստը և 1895 էն առաջ եղած Քուպայի այն պարտքերուն յանձնառութիւնը որոնք զուտ գաղթային ու տեղական պէտքերու համար չեն կնքուած։

ՔՈՒԲԼԷՆՀԱԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Շլեզվիկի հիւսիսային կողմէն տանիմարքացի ընտանիքներու խմբովին արտաքսումը բուռն գայրոյթի մը պատճառէ Տանիմարքայի մէջ։ Լրագիրները կը պահանջեն որ կառավարութիւնը դիւանագիտական դիմումներ ընէ Պէրլին։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Հոկտ.—Անգլիական լրագիրներու մեծ մասը, Տրէյֆիւսի վերադատումին նկատմամբ որոշման համար, կը յորդորեն ֆրանսական կառավարութիւնը։

ԲԱՐԻԶ. — Հարիւրապետ Պարաթիէ Մարսիլիայէն ճամբայ եղաւ դէպ ի Բոր-Սայիտ։

—Մարչան հինգշաբթի օրը Գահիրէ պիտի հասնի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Ֆրանսայի նոր նախարարութիւնը

ԲԱՐԻԶ, 31 հոկտ.—Ֆրանսայի նախարարութիւնը վերջնական կերպով կազմուեցաւ սապէս.

Նախարարապետ և Ներքին գործոց	Պ. Շարլ Տիւբիւի
Պատերազմական	Պ. տը Ֆրէսինէ (Ծերակուտական)
Ծովային	Պ. Լոքրուա (երեսփ.)
Դատական	Պ. Լէքլէրք (երեսփխան և իրաւագիտութեան ուսուցիչ)
Արտաքին գործոց	Պ. Տէլքասէ (երեսփ.)
Ելմտական	Պ. Բէթթալ (Ծերակուտական)
Առեւտրական	Պ. Տը Լամար (երեսփոխան, տնտեսագէտ)
Հանրօգուտ շինութեանց	Պ. Բրանց (երեսփոխան, ուսուցիչ Բոնդ-է-շոսէի)
Կրթական	Պ. Լէկ (երեսփոխան)
Գաղթային	Պ. Կիլլէն »
Երկրագործական	Պ. Վիժէ »

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ Խորհրդարանը պիտի գումարուի Նոյեմ. 16ին։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսական լրագիրներու մեծ մասը կ'ըսէ թէ, քանի որ Վճռարեկ Ատեանը իր վճիռը արձակեց, ամէն բարի քաղաքացիի պարտքն է խոնարհիլ օրէնաւորութեան առջեւ. կառավարութիւնը թող պիտի չի տայ որ չփոթութիւններ ծագին։ Օտար լրագիրները կ'ըսեն թէ դատական բարձրագոյն իշխանութեան վճռին առջեւ բոլոր Ֆրանսացիները պարտին խոնարհիլ։

—Բոլոր Կաթոլիկ երկիրներու սակաւանները վաղը գոց պիտի մնան Ամենայն Սրբոց տօնին պատճառաւ։ Լոնտոնի սակարանն ալ գոց պիտի մնայ Պանքաներու տարեկան տօնին պատճառաւ։

ՄԱԿԱՐԱՆԸ

Այսօր Լատինաց Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ Եւրոպայի և Դալմթոյ սակարանները գոց են, ինչպէս նաեւ Օսմ. Պանքան և Քրէտի Լիոնէն։

ԹԷՎՖՕՆԱՑԻ ՆՈՒԱԳԱՀՈՆԴԷՍԸ

Կիրակի օրը՝ Պ. Բոլ Լանկէ երկու հաճելի ժամեր անցուցել տուաւ, Թէվֆիոնիա սրահին մէջ իր կազմակերպած նուագահանդէսով։ Ծրագիրը ինքնին արդէն մեծ փափաք մը կը ներշնչէր հոն գտնուելու, որովհետեւ Վիլհելմ Բ. կայսեր յօրինած Սանկ անն էկիրը պիտի լսէինք և մանաւանդ Հանս Լանկէի պիտի ունկնդրէինք, որովհետեւ Լանկէները հիմա երկուք եղած են և կրնամ ըսել որ երկրորդը և փոքրիկը համբաւի մասին պիտի գերազանցէ առաջինը, իր հայրը։

Նուագահանդէսը սկսաւ Ողջոյն առ Կայսրն գեղանական երգով որուն մասնակցեցաւ ամբողջ խմբերգը զոր կը կազմէին գերմանա-զուիցերական վարժարանին հարիւրէ աւելի աղջիկները, տասը-քսան մանչերը և գերման արուեստակիներու անդամները (Հանովէրքէր-Ֆէբրսյն)։ Մեր երիտասարդները, որոնք ժամանակ անցնելու դիտումով աւելի իրենց ժամանակը սպանելու հետամուտ են քան ճաշակաւոր ու օգտակար գբօսանքներ փընտռելու, թող չզարմանան եթէ ըսեմ որ այդ արուեստակիներուն ամէնքն ալ բանի գործի տէր մարդիկ են և իրենց մէջ կը գտնուէին նաև վաճառականներ որոնք առանց քաշուելու թատերաբեմին վրայ ելան երգելու։ Հակառակ այս բազմադամ սեւ խնդուած խումբին, Պ. Լանկէ (Բոլ) միշտ իր դերքը կրցաւ պահել դաշնակին ամէնէն ցած խաղերը ի յայտ բերելով, այնչափ լաւ մարդուած էին իր աշակերտները, մեծ ու պզտիկ։

Վիլհելմ Բ. իր երաժշտական հեղինակութեան մէջ յայտնած էր յայտ բերել թէ՝ իր կորովը և թէ իր հեղհամբոյր ու սիրող բնաւորութիւնը զոր իր չնաչխարհիկ մարմին ժառանգած է։ Մեղմագոյնիկ շեշտ մը ունէր այդ երգը։

Վերջապէս բեմ եկաւ փոքրիկ Լանկէն ընդհանուր ծափահարութիւններու մէջ։ Այդ տասնըչորս տարեկան պատանին որ փոքրիկ նաւագի հագուստ հագած էր, արդէն իսկ փոքր հմտաւ մը շինած է իրեն իրբեւ ջութակահար թէ՝ Իտալիոյ մէջ և թէ հոս, ուր սակայն առաջին անգամն էր որ հասարակութեան առջեւ կը ծափահարուէր։ Ամէն տարի Իտալիայէն, ուր իր արուեստը կատարեալ գործելու կ'երթայ, հոս կու գայ իր տարեկան ամբողջը անցընելու։ Երբ մանրիկ մասերը թելերուն վրայ անհնդարատ կը խաղային, հանդիսականները կարծես իրենց շունչը կը բռնէին աւելի հանդիստով ուլաւ թափանցելու համար փոքրիկին ունեցած արուեստին։ Կիներն անդամ իրենց հոգմահարները զոցեցին, այնչափ սասիկ էր հետաքրքրութիւնը։ Եւ իրաւունք ալ Հանս Լանկէ իր մասին ցոյց տրուած այդ տենչը կը գոհացնէր՝ իր ջութակը թրթռուն էակ մը դարձնելով, որուն քով իր հայրը գոգցես կ'երկնչէր ստեղնաշարին գլխէն։

Իմ սիրելի մայրիկս երգը, միշտ գերմաներէն, աղջիկներու խիստէն զատ երգեց նաև փոքրիկ աղջիկ մը որ լաւ յաջողութիւն ունեցաւ և ծափահարուեցաւ։

Վ. Գ.

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ՐԴ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

20 Հոկտ. 1898
Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանուցագրի 764.
Զերմաչափ 14.
Օդը ամպամած :
Կեսօր. — Ժամը 7.— :

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Զերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	16
Սեյանիկ	—	17
Իզմիր	—	—
Հալեպ	—	—
Էնկիւրի	—	12
Պրուսա	—	15
Արճանկել	—	—
Բէյրպուրդ	—	—
Մոսկուա	—	—
Բարիզ	—	10
Վիեննա	—	5
Օսէսա	—	—
Սոֆիա	—	3
Աքէնի	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Բիլիայի մէջ.— Հանդարտ :

ԿՈՒԶԷՔ դրամագլուխ մը ստեղծել՝ Զեզի կը յանձնարարենք ստորագրուիլ Էյէոնոմի-Նաֆեօնալին՝ որուն կեդրոնը Բարիզի մէջ կը գտնուի, և որ կրնայ ձեզի հայթայթել Բրէտի Ֆոնսիէի, Վիլտը Բաոիի պարտաթուղթեր, ամսական 8, 10 և 20 ֆրանք վճարումներու փոխարէն։

Այս պարտաթուղթերը (օպլիկասիօն) որոնք ապահովուած են հասոյթներով և գրամագլուխներով, սա առաւելութիւնը ունին որ ամսական 3—4 առ հարիւր չակ կը բերեն ու չատ մրն ալ պարգեւներ ունին՝ 100,000, 250,000 և մինչև 500,000 ֆրանքնոց։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ըստանալ փափաքողներ կրնան դիմել կալաթա, Վայլոտա փողոց, Կիւմիւշ խան, թիւ 1, երկրորդ յարկ, ֆրանսական նամակատան ճիշդ դէմը՝ Պ. Անտրէ Սապոյի, որ ընդհանուր գործակալն է բովանդակ Թուրքիոյ համար։

Գործակալներ կը խնդրուին լաւ յանձնարարականներով։

113 11—15

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԼ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Մասն Ա. Տարերք վաճառականութեան. — Շերջաբերականք. — Առեւտրական հաստատութիւնք. — Վաճառականական գործողութիւնք. — Սահմանագրեալ միջնորդչէնքերու և Տոկոսի նոր կանոնագիրը (Պաշտօնական). — Վաճառականական ընկերութիւնք և իրենց շրջաբերականները. — Մնանկութիւն. — Հաշուեցոյց, Գնման և վաճառման հաշիւք, Փոխադրագիր, Մեկաժրի Մարիթիմի բեռնագիրը, Փոխանակագրի հաշուեցոյց, Զեղչի ցուցակ. — Փոխանակագիր, Մորաթորիում, Վիճակիպ և տարագիր փոխանակագրեր հայ. և գաղղ. Ա.ով և Բ.ով, Զեռագիր փոխանցումներով և երկայնորդով, Բողոքագրի պաշտօնական օրինակը, Զանազան մատրեակ, Գեանի Լիսնէի Զէքը.— Հաշուբնթացներ.— Ընդարձակ քաղուածք Առեւտրական և Դրոշմի օրէնքէն. — Փոխանակութիւն (գամպիօ). — Առեւտուրի և գանգիսի հաշիւներ, եւն. եւն. — Մասն Բ. Տոմարակալութիւն, Պարզ-տոմար, Կրկնատոմար. — Դանիէլ բանին ծագումը և նշանակութիւնը. — Տոմարակալութեան ծագումը. — Կրկնատոմարի հնարիչներուն վրայ պատմական ծանօթութիւն. — Կրկնատոմարի հաշուոց ծագումը և հակակշռութեան դոնակները. — Զեռատետր մը 204 յօդուածով. — Օրհաշիւ. — Մայր-հաշիւ. — Ընդհ. հշիւ. — Հաշուեկշիռ, եւն. — Եւրոպական Գլխաւոր Տէրութեանց Դրամները, Կշիռները, Չափերը, Դամպիոքի գիները և Դրոշմատուքերը, եւն. եւն.

—

Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին բարեփոխուած եւ կրկնապէս նոխացած
Յանձնարարուած
Ազգ. կեդր. Վարչութեան Ուսմն. Խորհրդէն
եւ
Վաւերացած Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկէն
Ի Ն. ՏԻՐԶԷՆՃԱՆԷ

Ահաւասիկ գիրք մը, որ ոչ միայն ուսանողաց և վաճառականութեան ասպարէզը թեւակոխելու պատրաստուող երիտասարդաց, այլ գործի մարդոց իսկ պիտանի և օգտակար է։ Այս Գ. տպագրութիւնը, որ մեծադիր 630 երեսէ բաղկացած ստուար հատոր մը է, այնքան նոր և կարեւոր յաւելուածներ ունի, որ նախորդին հետ բնաւ չկրնար բաղդատուիլ։

Գիրքը թէեւ նախորդին երկրին բնդարձակութեամբ աւելցած է, բայց գինը աւելցած չէ, դարձեալ 25 ղրշ.

144

ՏՕՔԹԷՕՌ Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզի բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տօքթ. Ս. Արապեան, այս տարի գամ Ռոտոսթիէն վերադարձած և իր բնակութիւնը հաստատած է Լանկա, Թուլումպա փողոց, ուր ամէն օր մինչեւ կէսօր հիւանդ կ'ընդունի։ Ուրբաթ օրեր ձրիբար։

Գ. եշ. շր. օրեր կէս օրվ վերջը, կիտիկ-Բաշա Լէոն Լէվ. Կիւմիւշեանի դեղարանը կը գտնուի։ 148 10—25

ՏՕՔԹ. Պ. ԻՆՃԷԵԱՆ

Մանկաբարձ եւ մասնագէտ կանանց
եւ տղայոց հիւանդութեանց
Վկայեալ Բարիզի առաջնակարգ հիւանդանոցներէն

Յիշեալ բժիշկը այս անգամ վերադարձած բլլալով Բարիզէն, հաստատած է ի Գում-Գաբու, Պարիզարքարանի մօտ, Մօլա-Թաշի փողոց, թիւ 11, և հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր։

Կը դարմանէ նաև ներքին (կուրծքի ursի եւ usանմոխի), արտաքին և մասնաւորապէս ծնունդաբերական հիւանդութիւններ՝ գիտական վերջին յաջողութեանց համաձայն և եւրոպական հիւանդանոցներուն մէջ ի գործ դրուած նորագոյն և ազդեցիկ միջոցներով։

Երեքշաբթի օրերը ձրի դարման աղքատաց։

Դշ. օրերը կ'այցելէ 7—9 (ր. թ.) Քիւչիւքեան գեղարանը, Կասուրլին գլուխը։ Իսկ Բշ. և Ուր. օրերը 8—10 (ր. թ.) Սամաթիա, Քրիսեան էֆ.ի գլխագրանը։

145 6—10

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇՈՀԱՆԷ

Խաղինէի Խասսայի Շահանէ՝ միապայեա օլունս ճագ Գարտիֆ վէ Նիւգասմէլ մատէն քէսմիւրլերիին միւնագասսընա պաչլանըլմըշտան, ի թաեա թաւիպ օլանլարը Խաղինէի միւշարիլէյհանա կէլմէլերի իլան օլունուր։

1—3

Ֆիլ 19 Թշրրինի Էվվել 314

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷՋԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ

ՍԱՀԱՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
ԽՈՒՄՈ ԵՎ ԿԻՍ,
SAVONS MÉDICAMENTEUX
ՀԱՐԴԱՐԱՆ ԱՅԼԱԶԳԱՅԻՆ ՕԳՈՒՏ, ան-
խոտաբույսերով մաքրվելու, արյունը
մաքուր պահելու և մարմնի ամրությունը
պահելու համար։
ՍԱՀԱՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՀԱՅԿԱՆ ՏԻՏԱՆՈՒ
ՄԻԱՅՆ ՄԻ ԿԱՊԵՍ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ ԵՆ